ਏ. ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸੁਲੁ
ਬਨਾਮ
ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ
(2010 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 2417)
ਜੂਨ 15, 2023
[ਬਨਾਮ ਰਾਮਸੁਬਰਮਾਨੀਅਨ* ਅਤੇ ਪੰਕਜ ਮਿਥਲ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860: ਧਾਰਾਵਾਂ 120ਬੀ, 193, 420, 468 ਅਤੇ 471 – ਆਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜਿਸ਼ ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ – ਅਭਿਯੋਗ ਦਾ ਕੇਸ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਪੀ.ਐਸ.ਯੂ. ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਪੀ.ਐਸ.ਯੂ. ਨੂੰ ਠੇਕੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਲਈ ਆਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜਿਸ਼ ਰਚੀ – ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਸੀਮਿਤ ਟੈਂਡਰਾਂ ਦੀ ਮੱਦਦ ਨਾਲ ਠੇਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੀ.ਐਸ.ਯੂ. ਨੂੰ ਗਲਤ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ – ਟੈਂਡਰ ਸੱਦਾ ਲਈ ਅਪਨਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਅਵੈਧਤਾਵਾਂ/ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ – ਧਾਰਾ 120ਬੀ ਅਧੀਨ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਧਾਰਾਵਾਂ 193, 420, 468, 471 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 13 (1) (ਡੀ) ਦੇ ਪੀ.ਸੀ. ਐਕਟ – ਪੀ.ਐਸ.ਯੂ. ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ-ਅਫਸਰਾਂ ਸਮੇਤ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ – ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਦੋ ਦੋਸ਼ੀ ਮਰ ਗਏ – ਖਾਸ ਜੱਜ ਨੇ ਇੱਕ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਪਰ ਚਾਰ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ – ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ – ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਫੈਸਲਾ: ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਤੇ ਪੀ.ਸੀ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀਵਾਰੀ ਸਥਾਪਿਤ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ – ਇਸ ਲਈ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ – ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 1988 – ਧਾਰਾ 13.

ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕਾ ਕਾਨੂੰਨ, 1973:

ਧਾਰਾ 197(1) – ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਕ ਦੀ ਅਭਿਯੋਗ – ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਲੋੜ – ਪੀ.ਐਸ.ਯੂ. ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਨੇ ਇੱਕ ਅਣਉਚਿਤ ਅਤੇ ਅਣਯੋਗ ਲਾਭ ਦੇਣ ਲਈ, ਚਾਰ ਨਕਲੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮਾਂ ਨਾਲ ਨਾਮ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਨੂੰ ਚੁਣਨ ਦੁਆਰਾ ਸੀਮਿਤ ਟੈਂਡਰ ਲਈ ਗਏ – ਦੋਸ਼ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜਿਸ਼ ਰਚੀ – ਉਹ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪੰਜ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋ ਗਿਆ – ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦੇ ਅਭਿਯੋਗ ਲਈ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਧਾਰਾ 197 ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਮੰਗੀ ਗਈ – ਇਸ ਦੀ ਸਹੀਅਤ ਦਾ – ਫੈਸਲਾ: ਅਭਿਯੋਗ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ

ਐਸ. 197(1) ਅਧੀਨ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਅਭਿਯੋਜਨ ਲਈ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਗਈ ਹੈ – ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾ ਕੇਵਲ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਤਵਿਆਂ ਦੇ ਨਿਰਵਾਹ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਬਲਕਿ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਤਵਿਆਂ ਦੇ ਨਿਰਵਾਹ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕਰਤਵਿਆਂ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਰੰਗ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਹੱਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮ ਲਈ ਵੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹੈ – ਜੇਕਰ ਸਹਿ-ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਕਾਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਕੰਮ ਵਪਾਰਕ ਸਮਝ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦਾ ਕੰਮ, ਜੋ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਕਰਤਵਿਆਂ ਦੇ ਨਿਰਵਾਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਪਿਆ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਐਸ. 197(1) ਅਧੀਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ – ਉਸ ਦਾ ਕੰਮ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਕਿ ਇਹ ਸਦਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਘਾਟ ਜਾਂ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਤਵਿਆਂ ਦੇ ਨਿਰਵਾਹ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੰਮ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੇਸ ਐਸ. 197(1) ਦੇ ਪੈਰਾਮੀਟਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਐਸ.ਐਸ. 306, 307 – ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ – ਐਸ. 306(4)(ਏ) ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ – ਤੱਥਾਂ ਉੱਤੇ, ਵਾਧੂ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਯਿਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਜਾਂਚ ਦੇ ਪੜਾਅ ਤੇ ਮੁਆਫੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਅਭਿਯੋਜਨ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਜਾਂਚਿਆ – ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਐਸ. 306(1) ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਜਾਂਚਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਕਮਿਟਮੈਂਟ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਫਿਰ ਟ੍ਰਾਇਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਭਿਯੋਜਨ ਦੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ – ਫੈਸਲਾ: ਜਦੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਸੰਜੋਗ ਲੈਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਗਵਾਹ ਦੇ ਜਾਂਚੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ

ਉੱਠਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਸ. 306 (4)(ਏ) ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ – ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਜਾਂਚਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼, ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਪੜਾਅ ਤੇ ਵੀ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਸਬੂਤਾਂ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਚਲੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਟ੍ਰਾਇਲ ਦੌਰਾਨ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਅਸਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕ੍ਰਾਸ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕੇ, ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਦਿਖਾਵੇ – ਤੱਥਾਂ ਉੱਤੇ, ਉਦੇਸ਼ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ – ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਿਸ ਨੇ ਕਬੂਲਨਾਮਾ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਂਚਿਆ ਅਤੇ ਵਾਧੂ ਮੁੱਖ ਨਿਆਯਿਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਿਸ ਨੇ ਮੁਆਫੀ ਦਿੱਤੀ ਉਸ ਨੇ ਵੀ ਜਾਂਚਿਆ – ਇਸ ਲਈ, ਐਸ. 306(4)(ਏ) ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਕੋਈ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈ – ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 1988 – ਐਸ.5.

ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ

ਫੈਸਲਾ:

1. ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਦੰਡਨੀਯ ਸੰਹਿਤਾ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 1988 ਅਧੀਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਸੇ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

2.1 A-1 ਤੋਂ A-4 ਤੱਕ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਨ, 'ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ' ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਅਤੇ ਪੀਸੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(c)(iii) ਅਧੀਨ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਆਈਪੀਸੀ ਅਤੇ ਪੀਸੀ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ A-1 ਤੋਂ A-4 ਨੂੰ ਅਭਿਯੋਜਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 197(1) ਅਤੇ ਪੀਸੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19(1) ਅਧੀਨ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

2.2 ਪੀਸੀ ਐਕਟ ਦੇ ਸੋਧ ਤੱਕ, ਜੋ ਕਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2018 (ਐਕਟ 16 ਦੇ 2018) ਅਧੀਨ 26.07.2018 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ, ਧਾਰਾ 19(1)(a) ਅਧੀਨ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਕੇਵਲ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਸੀ "ਜੋ ਨੌਕਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ"। ਉਲਟ, ਧਾਰਾ 19(1) ਨੇ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਣਾਇਆ, ਦੋਵੇਂ ਉਹ "ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ" ਅਤੇ "ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ" ਨੌਕਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਐਕਟ 16 ਦੇ 2018 ਅਧੀਨ ਸੋਧ ਨਾਲ, ਪੀਸੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19(1)(a) ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਜੋ "ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨੌਕਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ"।

2.3 ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਾ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2018 (ਐਕਟ 16 ਦੇ 2018) ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜਿਹੜੇ ਸਮੇਂ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ 2002 ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ A-1 ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੀਸੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19(1) ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਪਰ ਖਾਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੰਜੀਦਗੀ ਲੈਣ ਦੇ ਸਮੇਂ A-3 ਅਤੇ A-4 ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੀਸੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19(1) ਅਧੀਨ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮੰਗੀ, ਪਰ ਪੀਐਸਯੂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨੇ ਨਾ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਵਾਰ ਬਲਕਿ ਦੋ ਵਾਰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ A-3 ਅਤੇ A-4 ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਇਹ ਕਿਸਮਤ ਦੀ ਮਾਰ ਜਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੇ ਦੁਰਭਾਗਿਆਪੂਰਣ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਹੈ (ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ ਇੱਕ ਖਾਸ ਸਮੇਂ ਤੇ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਣਾ) ਕਿ A-3 ਅਤੇ A-4 ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਤੋਂ ਮਿਲਣ ਵਾਲਾ ਲਾਭ A-1 ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। A-3 ਅਤੇ A-4 ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਭਿਯੋਜਨ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਅਸਰ A-1 ਦੇ ਅਭਿਯੋਜਨ ਉੱਤੇ ਨਹੀਂ ਪੈ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਉਸ ਸੰਦਰਭ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ A-1 ਦੀ ਆਈਪੀਸੀ ਅਤੇ ਪੀਸੀ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ।

2.4 ਮੌਜੂਦਾ ਨੀਤੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਏ-1 ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇਕ ਵਾਜਬ ਕੇਸ ਦਾ ਦਾਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਸੀਮਿਤ ਟੈਂਡਰ ਲਈ ਚੁਣਨ ਦੇ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ। ਇਕ ਗੱਲ ਸਾਫ਼ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲੱਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਕਿ ਇਹ ਬੋਨਾ ਫਾਈਡਜ਼ ਵਿੱਚ ਘਾਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਿਕ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਨਿਰਵਾਹ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੇਸ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 197(1) ਦੇ ਪੈਰਾਮੀਟਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਭਿਯੋਗ ਨੂੰ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਖਾਸ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਤੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

2.5 ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਚਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-16, ਏ-3, ਏ-4 ਅਤੇ ਏ-5 ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿੱਚ ਏ-1 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਿਰਫ 1998 ਵਿੱਚ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-16 ਦੁਆਰਾ ਇਕ ਕਬੂਲਨਾਮਾ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਏ-1 ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਏ-1 ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ ਇਹ ਸਨ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਇਕ ਆਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਰ ਪੀ.ਐਸ.ਯੂ. ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨੇ ਏ-3 ਅਤੇ ਏ-4 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਦੋ ਵਾਰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਵਾਣਿਜਿਕ ਸਮਝ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਜੇਕਰ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਹਿ-ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਾਣਿਜਿਕ ਸਮਝ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਲਪਨਾ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਏ-1 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਜੋ ਕਿ ਆਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਜਨਤਕ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਨਿਰਵਾਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਪੈ ਗਈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 197(1) ਅਧੀਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿੱਚ, ਅਭਿਯੋਗ ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 197(1) ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਏ-1 ਦੀ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਲਈ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ।

3.1 ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 306 ਦੇ ਅਣਖ ਦੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਕਲਪਿਕ ਜਾਂ ਵਾਧੂ ਕਦਮਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਭਰਮਾਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 307 ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੇਸ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਮਾਫੀ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਕੇਸ ਦੇ ਸੌਂਪੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਪਰ ਫੈਸਲਾ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 61, 62]

3.2 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਐੱਸ. ਪੀਸੀ ਐਕਟ ਦਾ 5 ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜੁਰਮਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਜੱਜ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਵਚਨਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ. ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਵਾਰੰਟ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਕੋਡ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ. ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਪੀ.ਸੀ ਐਕਟ, ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਸੈਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਦੋਹਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜੱਜ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਦੋਵਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ। ਟਾਕਰੇ ਵਿੱਚ, ਪੀਸੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5(2) ਸਟੇਜ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਮਾਫੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਹੈ ਸ਼ਾਇਦ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਸਪਸ਼ਟ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਨੂੰ ਖੁਦ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਮਝਦਾਰੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਪਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਦਾ ਦੂਜਾ ਭਾਗ ਪੀਸੀ ਐਕਟ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਕਲਪਨਾ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਮਾਫੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਸਪੈਸ਼ਲ ਜੱਜ ਨੂੰ ਮਾਫੀ ਦਿੱਤੀ ਸਮਝੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 307 ਦੇ ਤਹਿਤ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਾਲੀ ਗਲਪ ਹੈ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਤੋਂ (5) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਕੋਡ ਦੀ 308. [ਪੈਰਾ 65]

3.3 ਜਦੋਂ ਖਾਸ ਅਦਾਲਤ ਗੌਰ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 306 (4)(ਅ) ਅਨੁਸਾਰ ਮੰਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉੱਠਦਾ।

3.4 ਇੱਕ ਮਨਜ਼ੂਰਕਰਤਾ ਦੀ ਦੋ ਵਾਰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼, ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ 'ਤੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਿਲਾਫ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੋ, ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਲਿਆਓ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਦਿਖਾਓ ਕਿ ਉਹ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਹੀ ਹੋਈ ਵਸਤੂ ਖੜੀ ਹੈ ਦੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਹੋਇਆ ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਨੱਥੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਚਾਰਜ ਸ਼ੀਟ ਨੂੰ. ਮਨਜ਼ੂਰਕਰਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ PW-16 ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਜਿਰ੍ਹਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ. ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਿਸ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 17 ਅਤੇ ਵਧੀਕ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਮਾਫੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ PW-18 ਵਜੋਂ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ, ਡੀ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 306 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਮਾਫੀ ਦੇ ਟੈਂਡਰ 'ਤੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਵਿਧੀ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਦੇਵੇਂ। ਕੋਈ ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 306(4)(a) ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ

ਕੋਡ. [ਪਰਾ 78, 79]

4.1 ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਕਿ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ-26 ਵਿੱਚ ਦੋ ਵੱਡੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਸਿਰਫ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਚਿੱਟ. ਪਰ ਇਹ ਸੀ PW-4 ਦੇ ਬਿਆਨ ਰਾਹੀਂ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ, L&T ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਜਿਸ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟੈਂਡਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਸੀ ਪੀ.ਐੱਸ.ਯੂ. ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ, A-1 ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਪੱਤਰ ਭੇਜਣ ਦਾ ਜੋਖਮ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ L&T. ਇਸ ਲਈ, ਪੀਡਬਲਯੂ-16 ਦੇ ਸਬੂਤ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਦਾ; ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਵੀ ਕਿ ਇਸਦੀ ਕੁਝ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਹੈ, ਉਸਦੀ ਬਿਆਨ ਕਿ "ਉਸ ਨੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਏ-5 ਏ-1 ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ", ਸਾਰੀ ਇਮਾਰਤ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਢਹਿ; ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਏ-1 ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਇਹਨਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ. [ਪਰਾ 102]

4.2 ਦੋਵਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਇਕੋ-ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਧਾਰਾ 120ਬੀ ਤਹਿਤ ਜੁਰਮ ਏ-1 ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਦਲੀਲ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਕੱਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼. ਪਰ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ PW-16 ਨਾਲ ਦੂਜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਏ-1 ਨੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਦ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਤਰਕ ਸਨ ਸਿਰਫ ਏ-1 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-16 ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਨ। ਅਜਿਹੇ ਇੱਕ ਤਰਕ ਅਸਲ ਚਾਰਜ ਤੋਂ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਸੀ ਕਿ ਏ-1 ਤੋਂ ਏ-7 ਨੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ PSU ਨੂੰ ਗਲਤ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ A-5 ਨੂੰ ਗਲਤ ਲਾਭ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਏ-7. ਇੱਕ ਵਾਰ ਧਾਰਾ 120B ਦਾ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਏ-5 ਤੋਂ ਏ-7, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕੰਬਣੀ ਇਸ ਲਈ ਏ.-1 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਧਾਰਾ 120ਬੀ ਧਾਰਾ 420, 468, ਧਾਰਾ 471 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ। ਧਾਰਾ 468 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 193 ਆਈਪੀਸੀ ਅਤੇ ਪੀਸੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13(1)(ਡੀ) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 13(2) ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। [ਪਰਾ 103]

4.3 A-1 ਨੂੰ ਧਾਰਾ 193 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਧਾਰਾ 193 ਕੇਵਲ ਉਸ ਝੂਠੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਵਰਤਣ ਲਈ ਝੂਠੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। A-1 ਖਿਲਾਫ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਦੋਸ਼ ਧਾਰਾ 193 ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਾਲ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤੱਕ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ A-1 ਨੂੰ ਉਕਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਿਆਦਾਂ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਿਆਂ ਦੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਕਮਾਂ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ, ਉਲਟੇ ਜਾਣ ਯੋਗ ਹਨ।

4.4 ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਧਾਰਾ 193 IPC ਅਧੀਨ ਦੰਡਨੀਯ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਸੰਜ੍ਞਾਨ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗੀ, ਸਿਵਾਏ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਇਹ ਰੁਕਾਵਟ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 195(1)(b)(i) ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕਦੇ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ A-1 ਜਾਂ A-3 ਜਾਂ A-4 ਨੇ ਧਾਰਾ 193 IPC ਅਧੀਨ ਦੰਡਨੀਯ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਨਾਲ, ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ A-1, A-3 ਅਤੇ A-4 ਨੂੰ ਧਾਰਾ 193 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਇਹੀ ਫੈਸਲਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ।

4.5 ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਪੜ੍ਹਨਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਜਿਸ ਦਾ ਹਿੱਸਾ A-3, A-4 ਅਤੇ ਅਪਰੇਵਰ ਸਨ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਟੈਂਡਰ ਕਮੇਟੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਵੱਡਾ ਕਿਰਦਾਰ ਸੀ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤਫਹਿਮੀ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਅਭਿਯੋਗ ਨੂੰ ਅਪਰੇਵਰ ਅਰਥਾਤ ਪੀਡਬਲਿਊ-16 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਤਾਕਤ ਉੱਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਜਾਂ ਗਿਰਨਾ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਿਊ-16 ਵੱਲੋਂ ਪਾਰਟ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ A-3 ਅਤੇ A-4 ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਪੱਤਰ ਦੇਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਉਲਝੇ ਹੋਏ ਤਰਕ ਉੱਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਟੈਂਡਰ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਨ ਅਤੇ "ਟੈਂਡਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਹਰ ਵਰਣਨ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ PSU ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ" ਅਤੇ ਕਿ "ਜੇ A-3 ਅਤੇ A-4 ਬੇਕਸੂਰ ਸਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਠੇਕਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਵੇਰਵੇ ਮੰਗਣੇ

ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ।" ਅਜਿਹੀ ਤਰਕ ਦੇਣਾ ਜੋ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਕ੍ਰਿਤ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 110-112]

4.6 A-4 ਦਾ ਟੈਂਡਰਾਂ ਦੇ ਚੁਣਾਵ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਤਸਵੀਰ ਵਿੱਚ ਤਦ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਟੈਂਡਰਾਂ ਤੋਂ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ। ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ, A-4 ਪੀਡਬਲਿਊ-16 ਅਤੇ A-3 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ। ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ A-3 ਅਤੇ A-4 ਖਿਲਾਫ PC ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਅਭਿਯੋਗ ਲਾਉਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ A-4 ਨੂੰ ਸਾਂਝੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਸਾਥੀ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 120-B IPC ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ। ਧਾਰਾ 193 IPC ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਦਰਭ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ A-4 ਦੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਹਿਣਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

4.7 ਅਭਿਯੋਜਨ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚਾਰ ਬੈਂਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤਿੰਨ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਛਾਣਿਆ ਕਿ ਏ-7 ਨੇ ਚਾਰ ਨਕਲੀ ਫਰਮਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਮੰਗ ਮਸੌਦਿਆਂ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀਆਂ ਪੀ-66, ਪੀ-90 ਅਤੇ ਪੀ-92 ਵਿੱਚ ਲਿਖਤ ਨੂੰ ਵੀ ਏ-7 ਦੀ ਲਿਖਤ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣਿਆ ਨਹੀਂ। ਅਭਿਯੋਜਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਵਾਲਾ ਇਕੋ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਪੀਡਬਲਿਊ-32 ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ-76 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ।

4.8 ਅਭਿਯੋਜਨ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਅਸਫਲਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀਆਂ ਪੀ-66, ਪੀ-76, ਪੀ-90 ਅਤੇ ਪੀ-92 ਏ-7 ਦੀ ਲਿਖਤ/ਦਸਤਖਤ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਇਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸੀ ਜਦੋਂ ਅਭਿਯੋਜਨ ਨੇ ਬੈਂਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਿਊ-22, ਪੀਡਬਲਿਊ-32, ਪੀਡਬਲਿਊ-40 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਿਊ-41 ਅਤੇ ਲਿਖਤ ਮਾਹਰ ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਿਊ-30 ਵਜੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ।

4.9 ਦੁਰਭਾਗਿਆਪੂਰਣ, ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਜੀਬ ਤਰਕ ਅਪਣਾਇਆ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਚਿੰਤਾ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਮੋੜੇ ਗਏ ਪੈਸੇ ਦਾ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਕਿ ਮੰਗ ਮਸੌਦੇ ਪੀਐਸਯੂ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਲਈ ਖਰੀਦੇ ਗਏ ਸਨ। ਅਜਿਹੀ ਤਰਕ ਸਰਾਸਰ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਏ-7 'ਤੇ ਜਾਲਸਾਜ਼ੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 468 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਮੰਗ ਮਸੌਦਿਆਂ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਲਈ, ਅਭਿਯੋਜਨ ਲਈ ਜਾਲਸਾਜ਼ੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਦਿਖਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਜਾਲਸਾਜ਼ੀ ਦਾ ਮਕਸਦ ਧੋਖਾਧੜੀ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਭਾਗਿਆਨੁਸਾਰ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੀ ਤਰਕ ਵਿੱਚ ਖਾਮੀ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਏ-7 ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਬੇਚੈਨੀ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਰਗ ਅਪਣਾਇਆ, ਅਰਥਾਤ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਦਸਤਖਤ/ਲਿਖਤਾਂ ਨਾਲ

ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 73 ਅਧੀਨ ਵਿਵਾਦਿਤ ਲੋਕ।

4.10 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਕੋਈ ਦਸਤਖਤ ਜਾਂ ਲਿਖਤ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਐ-7 ਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਅੰਕੜੇ ਲਿਖਣ ਲਈ ਵੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕੇ। ਧਾਰਾ 73 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਆਵਿਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰਕ ਦੁਆਰਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖ ਸਕੇ। ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 313 ਅਧੀਨ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਐ-7 ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀਆਂ ਪੀ-66, ਪੀ-76, ਪੀ-90, ਪੀ-92 ਅਤੇ ਪੀ- 75 ਉਸ ਦੀ ਹੱਥ ਦੀ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਸਨ ਅਤੇ ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ-75 ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਮੰਨੇ ਗਏ ਦਸਤਖਤ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਮੰਨੇ ਗਏ ਦਸਤਖਤਾਂ ਦੀ ਨਾ ਤਾਂ ਕਬੂਲਾਤ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਬੂਤ ਦੇ ਅਭਾਵ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 73 ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖੋਜ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐ-7 ਨੇ ਨਕਲੀ ਫਰਮਾਂ ਦੇ ਨਾਮਾਂ ਵਿੱਚ ਮੰਗ ਮਸੌਦਿਆਂ ਦੇ ਜਾਰੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਬਣਾ ਕੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਠੱਗੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਹਿਣਯੋਗ ਹੈ।

4.11 ਐ-7 ਖਿਲਾਫ ਇਕੋ ਇਕ ਦੋਸ਼ੀ ਕੜੀ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ 1,52,500 ਰੁਪਏ ਇੱਕ ਫਰਮ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਭੇਜੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਉਹ ਭਾਗੀਦਾਰ ਸੀ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਦੋਸ਼ ਕਿ ਐ-7 ਨੇ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਉਕਸਾਇਆ, ਵੀ ਅਸਫਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਤਦ ਜਦੋਂ ਐ-5, ਜਿਸ ਦੀ ਮਾਲਕਾਨਾ ਚਿੰਤਾ ਨੇ ਠੇਕਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ, ਨਾ ਕੇਵਲ ਠੇਕਾ ਗੁਆ ਬੈਠਾ ਸੀ ਪਰ ਬੈਂਕ ਗਾਰੰਟੀ ਨੂੰ ਵੀ ਪੀਐਸਯੂ ਦੁਆਰਾ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪੀਐਸਯੂ ਨਾਲ ਅਜੇ ਵੀ 2.60 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਛੱਡ ਗਏ। ਇਸ ਲਈ, ਐ-7 ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਸੁਰੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਬਹਰੀ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ 1995 ਸੁਪਲੀ (1) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 80; 1994 ਮੈਂ ਸੁਪਲੀ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 438 – ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਬੰਗਾਰੂ ਲਕਸਮਣ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਸੀਬੀਆਈ ਰਾਹੀਂ) (2012) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 500 : [2011] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 268; ਰਾਜ ਸੀਬੀਆਈ ਰਾਹੀਂ ਬਨਾਮ ਵੀ. ਅਨੁਲ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਰਿਪੋਰਟ: ਡਿਜੀਟਲ

ਕੁਮਾਰ (2016) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 733 ; [2016] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 486; ਸਰਦਾਰ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ) (1977) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 536 ; [1978] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 774; ਯਾਕੂਬ ਅਬਦੁਲ ਰਜ਼ਾਕ ਮੇਮਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ (2013) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1 ; [2013] 15 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1; ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ (1957) ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 953; ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਹਰਿਆਣਾ (1975) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 742 ; [1975] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 453 — ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਹਰੀਜੋਗ ਦੋਬੇ ਬਨਾਮ ਐਚ.ਸੀ. ਘਰੀ (1955) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 925; ਡਾ. ਮੋਤੀਰਾਮ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਦ ਕਰਾਉਨ 1939 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਐਫ.ਸੀ. 2; ਰਾਜ ਉੜੀਸਾ ਦੁਆਰਾ ਕੁਮਾਰ ਰਘਵੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਗਣੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਜੁ (2004) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 40 ; [2004] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 504; ਕੇ. ਕਲੀਮੁਥੁ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਬਾਈ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. (2005) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 512 ; [2005] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1; ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਮਿਸ਼ਰਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਬਿਹਾਰ (2006) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 557 ; [2006] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 104; ਦੇਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ ਦੁਆਰਾ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. (2016) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 87 ; [2016] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 259; ਦੇਵਰਾਜ ਬਨਾਮ ਓਵੈਸ (2016) ਸਾਇਬਰ ਹੁਸੈਨ (2020) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 695 ; [2020] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 453; ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ (2007) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1 ; [2006] 10 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 187; ਹਰਸ਼ਦ ਐਸ. ਮਹਿਤਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ (2001) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 257 ; [2001] 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 577; ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ, ਚੇਨਈ ਬਨਾਮ ਵੀ. ਅਰੁਲ ਕੁਮਾਰ (2016) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 733 ; [2016] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 486; ਏ. ਦੇਵੇਂਦਰਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਟੀ.ਐਨ. (1997) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 720 ; [1997] 4 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 591; ਪੀ.ਸੀ. ਮਿਸ਼ਰਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ.) (2014) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 629 ; [2014] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 183; ਐਮ. ਸ਼ਮਸੁਦੀਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਕੇਰਲ (1995) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 351 ; [1995] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 900 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲਾਤੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ: ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2417 ਦਾ 2010।

ਮਦਰਾਸ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 17.09.2010 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਸੀ.ਆਰ.ਐਲ.ਏ. ਨੰਬਰ 437 ਦਾ 2006।

ਨਾਲ

ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 16 ਦਾ 2011 ਅਤੇ 2444 ਦਾ 2010। ਨਾਗਮੁਥੁ, ਮਿਸਿਜ਼ ਵੀ. ਮੋਹਨਾ, ਹੁਜ਼ੇਫਾ ਏ. ਅਹਮਦੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਵਿਜੇ ਕੁਮਾਰ, ਬੀ. ਰਾਘੁਨਾਥ, ਐਨ. ਸ੍ਰੀਧਰ, ਮਿਸਿਜ਼ ਐਨ. ਸੀ. ਕਵਿਤਾ, ਕਾਰਥਿਕ ਸੁਬਰਮਣੀ, ਮਿਸ ਰਣਜੀਤਾ

ਰੋਹਤਗੀ, ਕੌਸ਼ਿਕ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਮਿਸ. ਰਸ਼ਮੀ ਸਿੰਘ, ਮਿਸ. ਸੈਮਟੇਨ ਡੋਮਾ ਲਾਚੁੰਗਪਾ, ਨਿਸ਼ਾਂਤ ਸ਼ਰਮਾ, ਰਾਕੇਸ਼ ਕੇ. ਸ਼ਰਮਾ, ਅਧਿਵਕਤਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਸੰਜੇ ਜੈਨ, ਏਐਸਜੀ, ਏ ਕੇ ਕੌਲ, ਮਿਸ. ਸ਼੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਪਦਮੇਸ਼ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਮਿਸ. ਸ਼ਰਧਾ ਦੇਸ਼ਮੁਖ, ਅਖਾਵ ਸ਼ਿਨਾਲ, ਅਰਵਿੰਦ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਅਧਿਵਕਤਾ ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵੀ. ਰਾਮਾਸੁਬਰਮਣੀਅਨ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ।

1. ਇਹ ਤਿੰਨ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲਾਂ ਮਦੁਰਾਈ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉੱਠੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860' ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 1988' ਅਧੀਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

2. ਅਸੀਂ ਸ਼੍ਰੀ ਹੁਜ਼ੇਫਾ ਏ. ਅਹਮਦੀ, ਸ਼੍ਰੀ ਐਸ. ਨਾਗਮੁਥੂ, ਮਿਸਿਜ਼ ਵੀ. ਮੋਹਨਾ, ਵਰਿਸ਼ਠ ਅਧਿਵਕਤਾ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਐਸ.ਆਰ. ਰਾਜਗੋਪਾਲਨ, ਅਧਿਵਕਤਾ ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸੰਜੇ ਜੈਨ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਏਐਸਜੀ ਦੁਆਰਾ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸ਼੍ਰੀ ਪਦਮੇਸ਼ ਮਿਸਰਾ, ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ ਲਈ ਅਧਿਵਕਤਾ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ।

3. ਉਪਰੋਕਤ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸੰਖੇਪ ਤੱਥ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

(i) ਸੱਤ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚਾਰ ਬੀਐਚਈਐਲ, ਤ੍ਰਿਚੀ (ਇੱਕ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਖੇਤਰ ਦੀ ਉਦਯੋਗ) ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਨ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਤਿੰਨ ਨਿੱਜੀ ਉਦਯੋਗ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ, ਐਸਪੀਈ/ ਸੀਬੀਆਈ/ਏਸੀਬੀ, ਚੈਨਈ ਦੁਆਰਾ 16.07.2002 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਰਾਹੀਂ, ਧਾਰਾ 120ਬੀ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 420, 468, ਧਾਰਾ 471 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ 468 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 193 ਆਈਪੀਸੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 13(2) ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ 13(1)(ਡੀ) ਦੇ ਪੀਸੀ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ। ਮਦੁਰਾਈ ਵਿੱਚ ਸੀਬੀਆਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਸੀਸੀ ਨੰਬਰ 9 ਦੇ 2002 ਵਿੱਚ ਸੰਜਾਣ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਰਹਿਣ ਦੌਰਾਨ, ਦੋ ਦੋਸ਼ੀ, ਭਾਵ, ਏ-5 ਅਤੇ ਏ-6 ਮਰ ਗਏ।

(ii) 08.09.2006 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਏ-2 ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਏ-1, ਏ-3, ਏ-4 ਅਤੇ ਏ-7 ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ (ਐਮਡੀ)...

ਨੰਬਰ 437, 445 ਅਤੇ 469 ਦੇ 2006, ਮਦੁਰਾਈ ਬੈਂਚ ਦੀ ਫਾਇਲ 'ਤੇ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ।

(iii) ਇੱਕ ਆਮ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ 17.09.2010 ਨੂੰ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨੇ A-1, A-3, A-4 ਅਤੇ A-7 ਨੂੰ ਚਾਰ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਤਰਫ ਆਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ, ਅਰਥਾਤ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2417, 2443 ਅਤੇ 2444 ਦੇ 2010 ਅਤੇ 16 ਦੇ 2011।

(iv) ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਪਰੋਕਤ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਰਹਿਣ ਦੌਰਾਨ, A-3 (ਆਰ. ਥਿਯਾਗਰਾਜਨ) ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2443 ਦੇ 2010 ਨੂੰ ਬਾਤਲ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ।

(v) ਇਸ ਲਈ, ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤਿੰਨ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲਾਂ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2417 ਅਤੇ 2444 ਦੇ 2010 ਅਤੇ 16 ਦੇ 2011, ਜੋ ਕ੍ਰਮਵਾਰ A-1, A-7 ਅਤੇ A-4 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਚੂੰਕਿ ਸਾਰੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਖਿਲਾਫ ਫਰੇਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚਾਰਜ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਾਰੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਦੋਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਹੇਠਾਂ ਇੱਕ ਟੇਬਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਰ ਇੱਕ ਖਿਲਾਫ ਫਰੇਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚਾਰਜ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਹਰ ਇੱਕ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ।

ਏ. ਸ੍ਰੀਨਿਵਾਸੁਲੂ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਿਤ ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਰਿਪੋਰਟ: ਡਿਜੀਟਲ

5. ਸਰਲ ਸਮਝ ਲਈ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਹਰੇਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ, ਮੁੜ ਇੱਕ ਸਾਰਣੀਬੱਧ ਕਾਲਮ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ:

6. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਭਿਯੋਗ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਦੇ ਤੱਥ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਹਨ:

1991-92 ਦੀ ਅਵਧੀ ਦੌਰਾਨ, ਤਮਿਲਨਾਡੂ ਵਾਟਰ ਸਪਲਾਈ ਅਤੇ ਡਰੇਨੇਜ ਬੋਰਡ ਨੇ ਰਾਮਨਾਦ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਸੁੱਕਾ-ਪ੍ਰਵਣ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਲਈ "ਆਰ.ਓ.ਡੀ ਪਲਾਂਟਸ" (ਰਿਵਰਸ ਓਸਮੋਸਿਸ ਡਿਸੈਲੀਨੇਸ਼ਨ ਪਲਾਂਟਸ) ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਕੰਮ ਬੀ.ਐਚ.ਈ.ਐਲ., ਤਿਰੁਚਿਰਾਪੱਲੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ।

(ii) ਸੀਮਿਤ/ਪ੍ਰਤੀਬੰਧਿਤ ਟੈਂਡਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਪਣਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬੀ.ਐਚ.ਈ.ਐਲ. ਨੇ ਇਕ ਕੰਪਨੀ ਐਂਟਮੋ ਹਾਈਡ੍ਰੋ ਸਿਸਟਮਜ਼ ਨੂੰ ਠੇਕਾ ਦਿੱਤਾ।

(iii) ਉਕਤ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ 06.07.1994 ਨੂੰ ਇਕ ਇਰਾਦਾ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ 02.08.1994 ਨੂੰ, ਬਿਨਾਂ ਵਿਆਜ ਦੇ ਮੋਬਿਲਾਈਜੇਸ਼ਨ ਅਗਾਊ ਰਾਸ਼ੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ 4.32 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਐਮ/ਐਸ ਐਂਟਮੋ ਹਾਈਡ੍ਰੋ ਸਿਸਟਮਜ਼ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ।

(iv) ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਠੇਕਾ ਵੀ 04.10.1996 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ; ਠੇਕੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਬੈਂਕ ਗਾਰੰਟੀ 27.09.1996 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ; ਅਤੇ ਬੀ.ਐਚ.ਈ.ਐਲ. ਦੁਆਰਾ 4,84,13,581/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ।

(v) ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 31.01.1997 ਨੂੰ, ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਕ੍ਰਾਈਮ ਨੰਬਰ ਆਰ.ਸੀ 8(ਏ) ਦੇ 97 ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕੀਤੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤਿੰਨ ਬੀ.ਐਚ.ਈ.ਐਲ. ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਨ ਅਤੇ ਚੌਥਾ, ਠੇਕੇਦਾਰ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬੀ.ਐਚ.ਈ.ਐਲ. ਦੇ ਤਿੰਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਠੇਕੇਦਾਰ ਨੇ ਬੀ.ਐਚ.ਈ.ਐਲ. ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਆਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜਿਸ਼ ਰਚੀ ਅਤੇ ਉਕਤ ਚਿੰਤਾ ਨੂੰ ਠੇਕਾ ਦੇ ਕੇ ਬੀ.ਐਚ.ਈ.ਐਲ. ਨੂੰ 4.32 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਧਾਰਾ 120ਬੀ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੀ 420, ਧਾਰਾ 420 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13(2) ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ 13(1)(ਡੀ) ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਸੀ।

(vi) ਨਵੰਬਰ 1998 ਵਿੱਚ, ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਮਲੀ ਕੇ.ਭਾਸ਼ਕਰ ਰਾਓ, ਡੀ.ਜੀ.ਐਮ., ਨੂੰ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਨੇ ਚੇਨਈ ਦੇ XVIII ਮੈਟਰੋਪੋਲਿਟਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅੱਗੇ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 164 ਅਧੀਨ ਇਕ ਕਬੂਲਨਾਮਾ ਦਿੱਤਾ। ਕਬੂਲਨਾਮਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਮਿਸਲੇਨੀਅਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 562 ਦੇ 2000 ਅਧੀਨ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 306 ਅਧੀਨ, ਮਦੁਰਾਈ ਦੇ ਚੀਫ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅੱਗੇ ਕੇ.ਭਾਸ਼ਕਰ ਰਾਓ ਨੂੰ ਮਾਫੀ ਦੇਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਦੁਰਾਈ ਦੇ ਅਤਿਰਿਕਤ ਚੀਫ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੇ 18.07.2000 ਨੂੰ ਭਾਸ਼ਕਰ ਰਾਓ ਨੂੰ ਮਾਫੀ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ।

(vii) ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਬੀ.ਐਚ.ਈ.ਐਲ. ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਤੋਂ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਦੋ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੀ.ਸੀ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ।

ਪਰ 02.05.2001 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ, ਬੀ.ਐਚ.ਈ.ਐਲ. ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਉਹ ਦੋ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੀ.ਸੀ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

(viii) ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ 16.07.2002 ਨੂੰ ਸੱਤ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਆਖਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਨ, (i) ਏ ਸ੍ਰੀਨਿਵਾਸੁਲੁ, ਪਹਿਲਾਂ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਟਿਵ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਬੀ.ਐਚ.ਈ.ਐਲ.; (iii) ਆਰ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਰਾਓ, ਰਿਟਾਇਰਡ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ, ਬੀ.ਐਚ.ਈ.ਐਲ.; (iv) ਆਰ. ਤਿਆਗਰਾਜਨ, ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ, ਫਾਇਨਾਂਸ, ਬੀ.ਐਚ.ਈ.ਐਲ.; (v) ਕੇ. ਚੰਦਰਸੇਕਰਨ, ਡਿਪਟੀ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ (ਬੀ.ਐਚ.ਈ.ਐਲ.); (vi) ਮੋਹਨ ਰਾਮਚੰਦ ਪੋਟੇਕਰ, ਐਨਮਾ ਹਾਈਡ੍ਰੋ ਸਿਸਟਮਜ਼; (vii) ਐਨ.ਆਰ.ਵੀ. ਅੰਜਨੀ; ਅਤੇ (viii) ਐਨ. ਰਘੁਨਾਥ। ਆਖਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸਿੱਧੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਦੁਰਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਪੈਸ਼ਲ ਕੋਰਟ ਲਈ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਕੇਸਾਂ ਅੱਗੇ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ।

(Ix) ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ, ਅਭਿਯੋਜਨ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ:

A-1 ਤੋਂ A-7 ਤੱਕ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਧਾਰਾ 120B ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾਵਾਂ 420, 468, ਧਾਰਾ 471 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 468, ਧਾਰਾ 193 ਆਈਪੀਸੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 13(2) ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 13(1)(ਡੀ) ਦੇ ਪੀਸੀ ਐਕਟ ਅਧੀਨ।

A-1 ਅਤੇ A-2 ਲਈ ਧਾਰਾ 13(2) ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 13(1)(ਡੀ) ਦੇ ਪੀਸੀ ਐਕਟ, 1988 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 109 ਆਈਪੀਸੀ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾਵਾਂ 420, 468, ਧਾਰਾ 471 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 468 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 193 ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਦੇ ਅਪਰਾਧ।

A-3 ਅਤੇ A-4 ਲਈ ਧਾਰਾ 109 ਆਈਪੀਸੀ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾਵਾਂ 420, 468, ਧਾਰਾ 471 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 468 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 193 ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਦੇ ਅਪਰਾਧ।

A-5, A-6 ਅਤੇ A-7 ਲਈ ਧਾਰਾਵਾਂ 420, 468, ਧਾਰਾ 471 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 468, ਧਾਰਾਵਾਂ 193 ਆਈਪੀਸੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 109 ਆਈਪੀਸੀ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 13(1)(ਡੀ) ਦੇ ਪੀਸੀ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਦੇ ਅਪਰਾਧ।

(x) ਖਾਸ ਜੱਜ ਨੇ 04.07.2003 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ।

(xi) ਅਭਿਯੋਜਨ ਨੇ 44 ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ 294 ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤੇ। A-5 ਅਤੇ A-6 ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਮਰ ਗਏ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

(xii) 08.09.2006 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਸੀਬੀਆਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਮੁੱਖ ਖਾਸ ਜੱਜ ਨੇ A-1 ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਪਰ A-1, A-3, A-4 ਅਤੇ A-7 ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 4 ਵਿੱਚ ਟੇਬਲ ਦੇ ਕਾਲਮ ਨੰਬਰ 4 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ।

(xiii) ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਿਆਂ, A-1 ਨੇ ਮਦੁਰਾਈ ਬੈਂਚ ਦੀ ਮਦਰਾਸ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਫਾਈਲ 'ਤੇ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 437 ਦੇ 2006 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। A-3 ਅਤੇ A-4 ਨੇ ਇੱਕਠੇ ਹੋ ਕੇ ਅਤੇ ਏ. ਸ੍ਰੀਨਿਵਾਸੁਲੂ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕੀਤੀ।

ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 469 ਦੇ 2006 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਏ-7 ਨੇ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 445 ਦੇ 2006 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ।

(xiv) 17.09.2010 ਦੀ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਮਦੁਰਾਈ ਬੈਂਚ ਆਫ ਦ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਤਿੰਨੇ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ

ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

(xv) ਇਸ ਲਈ, ਏ-1, ਏ-3, ਏ-4 ਅਤੇ ਏ-7 ਨੇ ਇਸ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2417, 2443 ਅਤੇ 2444 ਦੇ 2010 ਅਤੇ 16 ਦੇ 2011 ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਸਵੈ-ਅਪੀਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ। ਪਰ ਏ-3, ਜੋ ਕਿ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2443 ਦੇ 2010 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸੀ, ਅਪੀਲ ਦੌਰਾਨ ਮਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ, ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਏ-1, ਏ-4 ਅਤੇ ਏ-7 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਤਿੰਨ ਅਪੀਲਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਮਾਨ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਉੱਠੀਆਂ ਹਨ।

7. ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਏ-1 ਤੋਂ ਏ-7 ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ ਏ ਠੇਕਾ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ BHEL ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਡੀਸਲੀਨੇਸ਼ਨ ਪਲਾਂਟਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ। ਦੇ ਅਨੁਸਰਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ conspiracy, A-1, BHEL ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਨੇ ਭਾਸਕਰ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਰਾਓ, ਸੀਮਤ/ਪ੍ਰਤੀਬੰਧਿਤ ਲਈ ਜਾਣ ਲਈ ਡੀਜੀਐਮ (ਜੋ ਮਨਜ਼ੂਰਕਰਤਾ ਬਣ ਗਏ) ਦੀ ਪ੍ਰੀ-ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਟੈਂਡਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਟੈਂਡਰ ਸੀਮਤ ਟੈਂਡਰ ਬੁਲਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਭਾਵੀ ਟੈਂਡਰਕਰਤਾ। ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸਤਗਾਸਾ, ਏ-1 ਦੇ ਨਾਲ ਚਾਰ ਜਾਅਲੀ ਫਰਮਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤੇ M/s Entoma Hydro Systems ਦਾ ਨਾਮ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰੋਪਰਾਈਟਰ A-5 ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੀਮਤ ਟੈਂਡਰ ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ। A-1 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਮਨਜ਼ੂਰਕਰਤਾ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਪੰਜ ਫਰਮਾਂ (ਚਾਰ ਜਾਅਲੀ ਸਮੇਤ) ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਫਰਮਾਂ) ਦੋ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕੰਮ ਦੀ ਸਮਾਨ ਲਾਈਨ. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਏ.-2, ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਫਰਮਾਂ ਸੀ ਜਾਅਲੀ ਅਤੇ ਨਾ ਤਾਂ ਪ੍ਰੀ-ਕੁਆਲੀਫਾਈਡ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚੋਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਨ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਦੇ, ਮਨਜ਼ੂਰਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ ਨੋਟ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਭੇਜੀ ਗਈ ਇਸ ਨੂੰ A-1 ਤੱਕ। ਜਦੋਂ ਟੈਂਡਰ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਤਾਂ ਏ-5 ਨੇ ਉਸੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਮੈਸਰਜ਼ ਐਂਟੋਮਾ ਹਾਈਡਰੋ ਸਿਸਟਮਜ਼ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ, ਸਗੋਂ ਤਰਫ਼ੋਂ ਵੀ ਚਾਰ ਜਾਅਲੀ ਫਰਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਏ-7, ਏ-5 ਦੇ ਭਰਾ ਨੇ ਡਿਮਾਂਡ ਡਰਾਫਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ 20,000/- ਰੁਪਏ ਨਕਦ ਭੇਜ ਕੇ ਫਰਜ਼ੀ ਫਰਮਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਇੰਡੀਅਨ ਬੈਂਕ, ਰੋਯਾਪੇਟਾ ਬ੍ਰਾਂਚ, ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ, ਵੇਲਾਚੇਰੀ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਾਂਚ, ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ਼ ਮੈਸੂਰ, ਟੀ. ਨਗਰ ਸ਼ਾਖਾ ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਆਫ਼ ਮਦੁਰਾ, ਮਾਊਂਟ ਰੋਡ ਬ੍ਰਾਂਚ ਅਤੇ ਡਿਮਾਂਡ ਡਰਾਫਟ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਵੀ ਭਰ ਕੇ ਅਤੇ ਜਾਅਲੀ ਫਰਮਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦ ਟੈਂਡਰ ਕਮੇਟੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰਕਰਤਾ, ਏ-3 ਅਤੇ ਏ-4 ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਫਰਮਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਅਤੇ ਮੈਸਰਜ਼ ਐਂਟੋਮਾ ਹਾਈਡਰੋ ਸਿਸਟਮਜ਼ ਨੂੰ ਠੇਕਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕਰਨ ਨੂੰ ਗਲਤ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਕਤ ਫਰਮ ਕੋਲ ਲੋੜੀਂਦੇ ਮਾਹਿਰ ਜਾਂ ਤਕਨੀਕੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਮਹਾਰਤ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਵਿਆਜ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਵੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਮੁਫਤ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਪੇਸ਼ਗੀ, ਮੰਜੂਦਾ ਅਭਿਆਸ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ, ਕਾਰਨ ਲਈ A-5 ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਫਾਇਦਾ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਵਿਆਜ ਮੁਕਤ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਏ-5 ਦੀ ਫਰਮ ਨੂੰ 4.32 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਐਡਵਾਂਸ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੀ ਰਕਮ ਸੀ ਇੰਡੀਅਨ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਫਰਮ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਤੋਂ ਕਿਹਾ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ, 1.52 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਇੱਕ ਭੈਣ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਵਿੱਚ ਡਾਇਵਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ A-5, ਜਿਸ ਵਿੱਚ A-5, ਉਸਦਾ ਪਿਤਾ (A-6) ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਭਰਾ (A-7) ਭਾਗੀਦਾਰ ਸਨ। ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਕੇ, ਏ-5 ਤੋਂ ਏ-7 ਨੇ ਭੇਲ ਤੋਂ ਗਲਤ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਦ ਇਸਤਗਾਸਾ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੁਆਰਾ ਏ-1 ਤੋਂ ਏ-7 ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਗਏ ਹਨ।

8. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੈਰਾ 6 ਵਿੱਚ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਭਿਯੋਜਨ ਨੇ 44 ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪਰੋਵਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਪੀਡਬਲਿਊ-16 ਵਜੋਂ ਜਾਂਚਿਆ ਗਿਆ। ਅਭਿਯੋਜਨ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ 94 ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਬਚਾਅ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਡੀਡਬਲਿਊ-1 ਵਜੋਂ ਜਾਂਚਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ 6 ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਐਕਸ. ਡੀ-1 ਤੋਂ ਡੀ-6 ਤੱਕ।

9.ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 08.09.2006 ਨੂੰ, ਖਾਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ਾਂ, ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 1 ਤੋਂ 60 ਤੱਕ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ। ਅਸਲ ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 61 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ।

10 ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ, ਖਾਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਲਿਆ ਕਿ ਬੀਐਚਈਐਲ ਨੂੰ ਕੋਈ ਗਲਤ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 420 ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ। ਪਰ ਇਸ

ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪੂਰੀ ਬਿਆਜ ਮੁਕਤ ਮੋਬਿਲਾਈਜੇਸ਼ਨ ਅਗਵਾਈ ਦੀ ਰਕਮ 4.32 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਨੂੰ ਐਮ/ਐਸ ਐਂਟੋਮਾ ਹਾਈਡ੍ਰੋ ਸਿਸਟਮਜ਼ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਬੈਂਕ ਨਾਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸੇ ਵਿੱਚੋਂ, 1,52,50,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਐਮ/ਐਸ ਇੰਟਰਚੈਕਸ & ਐਲਾਈਡ ਕੈਮੀਕਲਜ਼ ਨਾਮ ਦੀ ਇੱਕ ਫਰਮ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਏ-5 ਤੋਂ ਏ-7 ਪਾਰਟਨਰ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਖਾਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਪੈਸੇ ਦੀ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ, ਬੀਐਚਈਐਲ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਗਲਤ ਮੌਦਰਿਕ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਏ-5 ਤੋਂ ਏ-7 ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਗਲਤ ਮੌਦਰਿਕ ਲਾਭ ਹੋਇਆ। ਖਾਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਐਮ/ਐਸ ਐਂਟੋਮਾ ਹਾਈਡ੍ਰੋ ਸਿਸਟਮਜ਼ ਨਾਲ ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬੀਐਚਈਐਲ ਨੇ ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਨੂੰ ਕਈ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਪੈਸਾ ਦਿੱਤਾ

ਹਰ ਇੱਕ ਠੇਕੇਦਾਰ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਵਹਾਰ ਬੀ.ਐਚ.ਈ.ਐਲ. ਲਈ ਇੱਕ ਗਲਤ ਨੁਕਸਾਨ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਖਾਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਪਾਇਆ ਕਿ ਬੀ.ਐਚ.ਈ.ਐਲ. ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ 4.32 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ (ਬੈਂਕ ਗਾਰੰਟੀ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਕੇ) ਵਸੂਲ ਕੀਤੇ, ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਿਸਚਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਪੈਸਾ ਫਰਮ ਐਮ/ਐਸ ਇੰਸੁਲੇਟਡ ਵਾਇਰਸ ਅਤੇ ਐਲਾਇਡ ਕੈਮੀਕਲਜ਼ ਤੋਂ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਖਾਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਸਚਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬੀ.ਐਚ.ਈ.ਐਲ. ਨੂੰ ਗਲਤ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 420 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

11 ਫਿਰ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ, ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-16 (ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਵਾਹ) ਦੇ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਜੋ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਪੀ-44 ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-16 ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਆਤਮ-ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਪਰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਏ-1 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਪੀ-26 ਉਹ ਚਿੱਠੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-16 ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਾਰ ਨਕਲੀ ਫਰਮਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਐਮ/ਐਸ ਐਂਟੋਮਾ ਹਾਈਡ੍ਰੋ ਸਿਸਟਮਜ਼ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਖਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਏ-1 ਨੇ ਦਿਕਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸੀ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-16 ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਏ-1 ਨਾਲ ਆਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਫਸਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

12.ਜਦੋਂ ਇਹ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-1 26.11.1992 ਨੂੰ ਛੁੱਟੀ 'ਤੇ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੀ ਸਾਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਿਚਾਰ-ਵਿਮਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਏ-1 ਖਿਲਾਫ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਛੁੱਟੀ 'ਤੇ ਸੀ ਅਤੇ ਪਿਛੋਕੜ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ 25.11.1992 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਅਪਰੂਵਲ ਨੋਟ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਪੀ-27 ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਹੈ।

13.ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਚਿੱਠੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਪੀ-26 ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਗਏ ਚਾਰ ਹੋਰ ਫਰਮਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਸਾਰੇ ਨਕਲੀ ਸਨ। ਇਹ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-2, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-3, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-5, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-6, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-7, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-9, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-10 ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-13 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੀ।

14.ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-16 ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਸੱਚ ਮੰਨਦਿਆਂ, ਖਾਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਿਸਚਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਏ-1 ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਠੇਕਾ ਏ-5 ਨੂੰ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਬਣਾਏ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਏ-1 ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਸੀ।

15.ਏ-2 ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਉਣ 'ਤੇ, ਖਾਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਕੇਵਲ ਭੂਮਿਕਾ 25.11.1992 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਅਪਰੂਵਲ ਨੋਟ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਏ-1 ਖਿਲਾਫ ਭਾਰੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਠੇਕਾ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਫਰਮ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਖਾਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਿਸਚਾ ਕੀਤਾ (ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 79 ਵਿੱਚ) ਕਿ ਏ-2 ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਪੀ-27 ਵਿੱਚ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕੇਵਲ ਏ-1 ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਅਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਾਲ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ। ਅਜਿਹੀ ਖੋਜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਖਾਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਏ-2 ਨੂੰ ਉਸ 'ਤੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

16.ਜਿਹੜੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਏ-3 ਅਤੇ ਏ-4 ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹ 23.12.1992 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਤਸਵੀਰ ਵਿੱਚ ਆਏ, ਜਦੋਂ ਏ-3, ਏ-4 ਅਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਮਿਤੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਪਰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜੋ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਟੈਂਡਰ ਕਮੇਟੀ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਪੀ-36 (ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ) ਤੋਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਜੇ ਉਹ ਬੇਕਸੂਰ ਸਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਵੇਰਵੇ ਮੰਗਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 79 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਏ-2 ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਸਨ, ਮੁੜ ਕੇ ਏ-2 ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਪਨ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਗਏ, ਏ-3 ਅਤੇ ਏ-4 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਰਕ ਦੀ ਉਲਟ ਕਰਕੇ।

17.ਏ-7 ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੇ ਨਾਲ ਆਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਨਕਲੀ ਫਰਮਾਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਡਿਮਾਂਡ ਡਰਾਫਟ ਖਰੀਦੇ, ਬੀ.ਐਚ.ਈ.ਐਲ. ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਇਨਸੈਕਟੀਸਾਈਡਜ਼ ਅਤੇ ਐਲਾਇਡ ਕੈਮੀਕਲਜ਼ ਦੇ ਫਰਮ ਦੇ ਸਾਝੇਦਾਰ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਲਈ ਗਲਤ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੋਜਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਨੂੰ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 4 ਅਧੀਨ ਦੱਸੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 5 ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਟੇਬਲ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕੈਦ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ।

18.ਏ-1, ਏ-3, ਏ-4 ਅਤੇ ਏ-7 ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਦੋ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ, ਪਹਿਲੀ ਏ-1, ਏ-3 ਅਤੇ ਏ-4 ਦੀ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਏ-7 ਦੀ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਏ-1, ਏ-3 ਅਤੇ ਏ-4 ਬੀ.ਐਚ.ਈ.ਐਲ. ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਏ-7 ਇੱਕ ਨਿਜੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ।

19.ਏ-1, ਏ-3 ਅਤੇ ਏ-4 ਦੀ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ 'ਤੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੈਂਟਰਲ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਤਕਨੀਕੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆਕਰਤਾ ਪੀਡਬਲਿਊ-8 ਦੀ ਗਵਾਹੀ 'ਤੇ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਿਊ-16, ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਗਵਾਹੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਏ-1, ਏ-3 ਅਤੇ ਏ-4 ਦੀ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਬੀ.ਐਚ.ਈ.ਐਲ. ਨੂੰ ਮੰਦਰਿਕ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬੀ.ਐਚ.ਈ.ਐਲ. ਵੱਲੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਕਦਮਾਂ ਨਾਲ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੈਂਕ ਗਾਰੰਟੀ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ, ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦਾ ਕਿ ਗਲਤ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

20. ਜਿਵੇਂ ਕਿ A-7 ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਨੈ ਪੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਦਸਤਖਤ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ A-7 ਦੇ ਹੀ ਸਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਡਿਮਾਂਡ ਡਰਾਫਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਿਨੈ ਪੱਤਰਾਂ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀਆਂ P-66, P-76, P-90 ਅਤੇ P-92 ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਇ ਲਈ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਮਾਹਰ ਨੂੰ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਲਿਖਤੀ ਮਾਹਰ ਨੂੰ PW-30 ਵਜੋਂ ਜਾਂਚਿਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ P-68 ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। A-7 ਦੇ ਨਮੂਨਾ ਲਿਖਾਈਆਂ ਅਤੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਨੂੰ PW-30 ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ P-75 ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

21. ਪਰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 44 ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਕਿ ਲਿਖਤੀ ਮਾਹਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ P-75 ਵਿੱਚ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਲਿਖਾਈਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਡਿਮਾਂਡ ਡਰਾਫਟ ਅਰਜ਼ੀ ਫਾਰਮਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀਆਂ P-66, P-76, P-90 ਅਤੇ P-92 ਨਾਲ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਰਾਇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਪਾਇਆ (ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 49 ਵਿੱਚ) ਕਿ ਮੰਨੀਆਂ ਗਈਆਂ ਲਿਖਾਈਆਂ ਅਤੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਦੀ ਲਿਖਤੀ ਮਾਹਰ ਦੁਆਰਾ ਤੁਲਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਅਜਿਹਾ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 73 ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਖੁਦ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਆਪਣੇ 'ਤੇ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾ 73 ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਕਿ ਡਿਮਾਂਡ ਡਰਾਫਟ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਗਏ ਦਸਤਖਤ A-7 ਦੇ ਹੀ ਸਨ ਅਤੇ ਕਿ ਧਨ ਦਾ ਮੁੜ-ਨਿਰਧਾਰਣ ਐਮ/ਐਸ. ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ & ਐਲਾਇਡ ਕੈਮੀਕਲਜ਼ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਪੁਖਤਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।

22. ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ A-3 ਅਤੇ A-4 ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ BHEL ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਪੀਸੀ

ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਪਰ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦਾ।

23. ਉਪਰੋਕਤ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਸਿੱਧੀ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ।

24. A-1 ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਹੁਜ਼ੇਫਾ ਅਹਮਦੀ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ:- ਮੁਕਰਰ ਦੇ ਬਿਆਨ (PW-16), ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਅਨਿਯਮਿਤਤਾਵਾਂ ਹਨ;

(III) ਇਹ ਕਿ ਏ-1 ਨੂੰ ਪੀ.ਸੀ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਲਈ ਕੋਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 197(1) ਅਧੀਨ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ; ਅਤੇ

(IV) ਇਹ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਕਿ "ਆਪਣੇ ਲਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਕੋਈ ਕੀਮਤੀ ਚੀਜ਼ ਜਾਂ ਧਨਾਤਮਕ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ" ਪੀ.ਸੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13(1)(ਡੀ) ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਹੈ।

25. ਏ-4 ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ, ਸ੍ਰੀ ਐਸ.ਆਰ. ਰਾਘੁਨਾਥਨ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ:-

(i) ਕਿ ਏ-4 ਨੇ ਨਿਵਿਦਾ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਜਾਂ ਨਿਵਿਦਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾਈ;

(ii) ਕਿ 23.12.1992 ਨੂੰ, ਨਿਵਿਦਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਛੋਟੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੋ ਕੁਝ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਕਮੇਟੀ ਸੀ;

(iii) ਕਿ ਉਕਤ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰ ਸਨ, ਅਰਥਾਤ ਏ-3, ਏ-4 ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-16, ਉਸ (ਏ-4) ਨੇ ਬਾਕੀ ਦੋ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਾਜਿਕ ਨੂੰ ਉਸ ਉੱਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ;

(iv) ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-14 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੋਈ ਨਿਵਿਦਾ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਨਹੀਂ ਗਈ ਸੀ;

(v) ਕਿ ਬੀ.ਐਚ.ਈ.ਐਲ. ਨੂੰ ਕੋਈ ਗਲਤ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ;

(vi) ਕਿ ਉਲਟਾ, ਏ-4 ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਕਾਰਨ, ਐਂਟੋਮਾ ਹਾਈਡ੍ਰੋ ਸਿਸਟਮਜ਼ ਤੋਂ 4.84 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਬੈਂਕ ਗਾਰੰਟੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ;

(vii) ਕਿ ਬੈਂਕ ਗਾਰੰਟੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬੀ.ਐਚ.ਈ.ਐਲ. ਵੱਲੋਂ ਮੋਬਿਲਾਈਜੇਸ਼ਨ ਅਡਵਾਂਸ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪੂਰੀ ਰਕਮ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ;

(viii) ਇਹ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬੀ.ਐਚ.ਈ.ਐਲ. ਵੱਲੋਂ ਐਂਟੋਮਾ ਹਾਈਡ੍ਰੋ ਸਿਸਟਮਜ਼ ਨੂੰ 2.60 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇਣਦਾਰ ਹਨ, ਬੈਂਕ ਗਾਰੰਟੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਖਾਤੇ ਮਿਲਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ; (ix) ਕਿ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੀਆਂ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਦੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਬੀ.ਐਚ.ਈ.ਐਲ. ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨੇ ਏ-3 ਅਤੇ ਏ-4 ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਵਪਾਰਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ; ਅਤੇ

(x) ਜੇਕਰ A-4 ਨੂੰ ਧਾਰਾ 120B ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ।

26. A-7 ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ, ਸ਼੍ਰੀ ਐਸ. ਨਾਗਮੁਥੂ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ:-

(i) ਕਿ PW-16 ਦਾ ਕਬੂਲਨਾਮਾ ਚੇਨਈ ਦੇ XVIII ਮੈਟਰੋਪੋਲਿਟਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਮਾਫੀ ਮਦੁਰਾਈ ਦੇ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਚੀਫ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀਬੀਆਈ ਕੇਸਾਂ ਲਈ ਖਾਸ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ;

(ii) ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਚੀਫ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮਾਫੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 306 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਭਿਯੋਗ ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 306(4)(a) ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ;

(iii) ਕਿ ਮੈਟਰੋਪੋਲਿਟਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਕਬੂਲਨਾਮਾ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਮਾਫੀ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਚੀਫ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਕਿਉਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੀਸੀ ਐਕਟ 1988 ਦੀ ਧਾਰਾ 5(1) ਅਧੀਨ ਖਾਸ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਕਿਉਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ, ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਖਾਸ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ;

(iv) ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ PW-44 (I.O.) ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ PW-16 (ਮਨਜ਼ੂਰ-ਨਜ਼ਰ) ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ A-7 ਖਿਲਾਫ ਕੁਝ ਵੀ ਦੋਸ਼ਾਰੋਪਣ ਵਾਲਾ ਸੀ;

(v) ਕਿ A-7 ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦਾ A-5 ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਲਮੋ ਹਾਈਡ੍ਰੋ ਸਿਸਟਮਜ਼ ਦੇ ਖਾਤੇ ਤੋਂ ਉਸ ਦੀ ਫਰਮ ਨੂੰ 1,52,50,000 ਰੁਪਏ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨ;

(vi) ਕਿ ਜਦੋਂ ਖਾਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਹੱਥ ਦੀ ਲਿਖਾਈ ਦੇ ਮਾਹਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਪੀ-68 ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਸੀ, ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 313 ਅਧੀਨ A-7 ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਨਮੂਨਾ ਦਸਤਖਤ ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਪੀ-75 ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਸਨ, ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਵੀ ਸਵਾਲ ਨਾ ਪੁੱਛਦਿਆਂ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਮੰਗ ਪੱਤਰਾਂ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਲਿਖਾਈ ਸੀ ਅਤੇ (vii) ਕਿ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 73 ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਸਿਰਫ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਪਲਬਧ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂ ਸਾਬਤ ਹੱਥ ਦੀ ਲਿਖਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ;

(viii) ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬੀ.ਐਚ.ਈ.ਐਲ. ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਜੋ ਕਿ ਪੀ.ਸੀ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸ਼ਰਤ ਹੈ; ਅਤੇ

(ix) ਕਿ ਇੱਕ ਅਜੀਬ ਤਰਕ ਨਾਲ ਏ-7 ਨੂੰ ਪੀ.ਸੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13(1)(ਈ) ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ।

(v) ਕਿ ਇਹ ਅਚ੍ਛੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 19(1) ਅਧੀਨ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟ ਕਰਨ ਲਈ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਕੇਵਲ ਤਦ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਅਧਿਕਾਰਿਕ ਡਿਊਟੀਆਂ ਦੇ ਨਿਰਵਾਹ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ; (vi) ਕਿ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰਿਕ ਡਿਊਟੀਆਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ;

(vii) ਕਿ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਮੁੱਖ ਨਿਆਯਿਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ/ ਮੈਟਰੋਪੋਲਿਟਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਵੀ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਉਪਲਬਧ ਹੈ;

(viii) ਇਸ ਲਈ ਮਦੁਰਾਈ ਦੇ ਅਤਿਰਿਕਤ ਮੁੱਖ ਨਿਆਯਿਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਵੱਲੋਂ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣਾ ਕੋਈ ਗਲਤ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ;

ਅਤੇ

(ix) ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਮਾਨ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

27. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਸੀ ਸ਼੍ਰੀ ਪਦਮੀਸ਼ ਮਿਸ਼ਰਾ ਦੁਆਰਾ ਦਲੀਲ, ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ

: (i) ਕਿ ਮੌਖਿਕ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਦੋਵੇਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਸਨ ਸਾਰੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਉਹ ਸਨ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ;

(ii) ਕਿ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ (PW-16) ਦੇ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਸਨ ਹੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਦੁਆਰਾ, ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੀਮਤ ਟੈਂਡਰ ਲਈ ਜਾਣ ਦੀ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕਾਰਵਾਈ, ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਠੇਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਆਮ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਵਿਆਜ ਮੁਕਤ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਪੇਸ਼ਗੀ ਵਪਾਰਕ ਨਿਯਮ, ਠੇਕੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਪੇਸ਼ਗੀ ਨੂੰ ਮੋੜਨਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਫਰਮ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਇੱਕ ਭਾਈਵਾਲ ਸੀ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਭਰਾ ਅਤੇ ਖਾਤੇ 'ਤੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਸਮਾਪਤੀ ਇਹਨਾਂ ਕੁਕਰਮਾਂ ਦੇ;

(iii) ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪੀ.ਸੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13(1)(d) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੁਰਮ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ ਹੈ ਬਣਾਉਣ ਲਈ;

(iv) ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਬੈਂਕ ਦੇ ਸੱਦੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀ ਵਸੂਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਗਾਰੰਟੀ ਪਹਿਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਨੁਕਸਾਨ ਸੀ;

(v) ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 197(1) ਉਦੋਂ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਐਕਟ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਰਕਾਰੀ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ;

(vi) ਕਿ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਜੁਰਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਲਪਨਾ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ;

(vii) ਕਿ ਮਾਫੀ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ/ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੈਸ਼ਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ;

(viii) ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਵਧੀਕ ਮੁਖੀ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਮਦੁਰਾਈ ਨੇ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦਿੱਤੀ; ਅਤੇ

(ix) ਇਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਨਿਰਣੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਖਲ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

28. ਅਸੀਂ ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੈ। ਸੌਖੀ ਸਮਝ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਾਂਗੇ, ਪਹਿਲਾ ਭਾਗ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 ਦੇ ਇਰਦ-ਗਿਰਦ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਦੂਜਾ ਭਾਗ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 306 ਅਧੀਨ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਅਪਨਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸਹੀਤਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਭਾਗ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਰੇਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਦੋਸ਼ੀਤਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਇਰਦ-ਗਿਰਦ ਘੁੰਮਦਾ ਹੈ।

ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ

ਭਾਗ-ਪਹਿਲਾ (ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 ਦੇ ਇਰਦ-ਗਿਰਦ)

29. ਇਹ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ A-1 ਤੋਂ A-4, ਜੋ ਕਿ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੀ ਬਾਰਵੀਂ ਆਈਟਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਰਣਨ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਨ ਅਤੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਅਧੀਨ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਨੁਸਾਰ 'ਪਬਲਿਕ ਸਰਵੈਂਟਸ' ਸਨ। A-1 ਤੋਂ A-4 ਪੀਸੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(c)(iii) ਅਧੀਨ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਨੁਸਾਰ ਵੀ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵੈਂਟਸ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, A-1 ਤੋਂ A-4 ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਅਤੇ ਪੀਸੀ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਦੰਡਨੀਯ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 197(1) ਅਤੇ ਪੀਸੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19(1) ਅਧੀਨ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

30. ਪੀਸੀ ਐਕਟ ਦੇ ਸੋਧ ਅਧੀਨ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕਥਾਮ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2018 (ਐਕਟ 16 ਦੇ 2018) ਨਾਲ, 26.07.2018 ਤੋਂ ਲਾਗੂ, ਧਾਰਾ 197(1) ਅਧੀਨ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਸਿਰਫ "ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਨੌਕਰੀ 'ਤੇ ਹੈ" ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਸੀ। ਉਲਟਾ, ਧਾਰਾ 19(1) ਨੇ "ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਹੈ" ਅਤੇ "ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਸੀ" ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਣਾਇਆ। 2018 ਦੇ ਐਕਟ 16 ਅਧੀਨ ਸੋਧ ਨਾਲ, ਪੀਸੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19(1)(a) ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਮੇਂ "ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਨੌਕਰੀ 'ਤੇ ਸੀ" ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਈ।

31. ਇਹ ਕੇਸ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕਥਾਮ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2018 (ਐਕਟ 16 ਦੇ 2018) ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਏ-1 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਪੀਸੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19(1) ਅਧੀਨ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ 31.08.1997 ਨੂੰ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. (31.01.1997) ਦੇ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਤੋਂ 7 ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਖਲ ਹੋਣ (16.07.2002) ਤੋਂ 5 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ। ਪਰ ਖਾਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਸੰਜੀਦਗੀ ਲਈ ਜਾਣ (14.06.2003) ਤੋਂ 6 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਪੀਸੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19(1) ਅਧੀਨ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਏ-3 ਅਤੇ ਏ-4 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਖਾਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਸੰਜੀਦਗੀ ਲਈ ਜਾਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮੰਗੀ, ਪਰ ਬੀ.ਐਚ.ਈ.ਐਲ. ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਵਾਰ ਬਲਕਿ ਦੋ ਵਾਰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਏ-3 ਅਤੇ ਏ-4 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀ।

32. ਇਹ ਕਿਸਮਤ ਦੀ ਵਿਡੰਬਨਾ ਜਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੇ ਦੁਰਭਾਗਿਆਪੂਰਣ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ (ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ ਇੱਕ ਖਾਸ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣਾ) ਕਿ ਏ-3 ਅਤੇ ਏ-4 ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਤੋਂ ਮਿਲਣ ਵਾਲਾ ਲਾਭ ਏ-1 ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜੇ ਉਹ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦਾ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੀਸੀ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਦੰਡਨੀਯ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਨਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਬੀ.ਐਚ.ਈ.ਐਲ. ਵੱਲੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਪੱਖ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ।

33. ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੀ.ਐਚ.ਈ.ਐਲ. ਨੇ 24.11.2000 ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਕਾਰਨ ਦੱਸਦਿਆਂ, ਪਰ ਸੀ.ਵੀ.ਸੀ. ਨੇ, ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ 08.02.2001 ਨੂੰ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਬੀ.ਐਚ.ਈ.ਐਲ. ਦੇ ਸੀ.ਐਮ.ਡੀ. ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀ ਗਈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 02.05.2001 ਨੂੰ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਵਪਾਰਕ ਹਿੱਤ ਜਾਂ ਪੀ.ਐਸ.ਯੂ. ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੁਸ਼ਲ, ਤੇਜ਼ ਅਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਿਤ ਕਾਰਜ ਦੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

34. ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 19(7)(1) ਅਧੀਨ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਪੀਸੀ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਏ-3 ਅਤੇ ਏ-4 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਏ-1 ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਾਵੇਗਾ। ਪਰ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਉਸ ਸੰਦਰਭ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਤੇ ਪੀਸੀ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਏ-1 ਦੀ ਦੋਸ਼ੀਵਾਰੀ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ।

35. ਇਹ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ-ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐ-1 ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 197(1) ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ। ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਦਾ ਪੱਖ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 197(1) ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਅਪਰਾਧ ਕੇਵਲ ਤਦ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਕੇਵਲ "ਆਪਣੀ ਅਧਿਕਾਰਿਕ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਨਿਰਵਾਹ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਰਵਾਹ ਕਰਨ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ" ਹੋਵੇ।

ਧਾਰਾ 197(1) ਤੇ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਫੈਸਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੇ ਮੋੜੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੇ ਜਲਦੀ ਪਰ ਸੰਖੇਪ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

36. ਡਾ. ਹੋਰੀ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਦ ਕਰਾਉਨ ਫੈਡਰਲ ਕੋਰਟ ਦਾ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਉੱਠਿਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 409 ਅਤੇ 477ਏ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਗਵਰਨਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੀ ਕਮੀ ਸੀ। ਸਰ ਐਸ. ਵਰਦਾਚਾਰੀਆਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਨਾਲ ਗਵਾਇਰ ਸੀ.ਜੇ., ਨੇ ਸਹਿਮਤੀ ਜਤਾਈ, ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ, 1935 ਦੀ ਧਾਰਾ 270(1) ਵਿੱਚ ਆਏ ਸ਼ਬਦਾਂ "ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਨਿਰਵਾਹ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ" ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਲਈ ਗਵਰਨਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਫੈਡਰਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਵਾਲ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਤੱਥ ਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਲੱਗੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਫੈਡਰਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਵਿੱਚ, ਅਸਲ ਨਤੀਜਾ ਸ਼ਾਇਦ ਹਰ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ; ਪਰ, ਕੁਝ ਵਿੱਚ, ਪਰੀਖਿਆ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਮਾਪਕ ਜਾਂ ਸਹੀ ਕਹਿਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਗਭਗ ਇਹੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ (ਬੂਥ ਬਨਾਮ ਕਲਾਈਵ ਵਿੱਚ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖੋ)। ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਜੋ ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਗਰੁੱਪਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਪਰੀਖਿਆ ਦਾ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ।" ਉਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਿਕ ਕਿਰਦਾਰ ਨਾਲ ਜੋੜਦਾ ਹੈ: ਦੇਖੋ ਇਨ ਰੀ ਸ਼ੇਖ ਅਬਦੁਲ ਖਾਦਿਰ ਸਾਹਿਬ ; ਕਾਮੇਸੇਟੀ ਰਾਜਾ ਰਾਓ ਬਨਾਮ ਰਾਮਸਵਾਮੀ ਅਮਤੁਲਵੀ ਕਿੰਨਾ-ਸਮਰਾਟ ; ਕਿੰਗ-ਸਮਰਾਟ ਬਨਾਮ ਮੌਂਗ ਬਾ ਮੌਂਗ, ਅਤੇ ਗਣੇਸ਼ ਬਨਾਮ ਕਿੰਗ-ਸ਼ਾਂਤਰਿਵਾਯਾ ਕੁਲਕਰਨੀ ਬਨਾਮ ਕਿੰਗ-ਸਮਰਾਟ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਗਰੁੱਪ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰਿਕ ਕਿਰਦਾਰ ਜਾਂ ਹੈਸਿਅਤ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਸਹੀ ਹੈ। ਤੀਜੇ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਲਗਭਗ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਆਪਣੀ ਅਧਿਕਾਰਿਕ ਡਿਊਟੀ ਵਿੱਚ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

37. ਇਹ ਉਸ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਸੰਘੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਡਾ. ਹੋਰੀ ਰਾਮ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ), ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 ਦੇ ਤਹਿਤ ਤਿੰਨ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਰਥਾਤ (i) ਕੇਸ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉੱਥੇ ਕੁਝ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਐਕਟ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਇਸ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਾਲ ਜੋੜਦੀ ਹੈ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਚਰਿੱਤਰ; (ii) ਕੇਸ ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਣਾਅ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਇਸ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰਤ ਚਰਿੱਤਰ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਅਪਰਾਧ; ਅਤੇ (iii) ਕੇਸ ਜਿੱਥੇ ਤਣਾਅ ਲਗਭਗ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਵਚਨਬੱਧ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕੇਸਾਂ, ਫੈਡਰਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਤੀਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਇੱਕ ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮਰੀਜ਼ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਗਹਿਣੇ ਚੋਰੀ ਕਰਨਾ ਮਰੀਜ਼ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀ.

38. ਮਾਤਜੋਗ ਡੋਬੇ ਬਨਾਮ ਐਚ.ਸੀ. Bhari4 ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਸੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, “ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਵਚਨਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ। ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡਾ. ਹੋਰੀ ਰਾਮ ਸਿੰਘ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ, ਪੈਰਾ 19 ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ: "ਐਕਟ ਅਤੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਸਬੰਧ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਸਰਕਾਰੀ

ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਛੁੱਟੀ; ਐਕਟ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਸਬੰਧ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਦਿਖਾਵਾ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਮਨਘੜਤ ਦਾਅਵਾ, ਕਿ ਉਸਨੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਦਾ।"

39. ਉੜੀਸਾ ਦੇ ਰਾਜ ਰਾਹੀਂ ਕੁਮਾਰ ਰਘਵੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਗਣੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਜੇਨਾ5 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਦੋ ਮੈਂਬਰ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਧਾਰਾ 197 ਅਧੀਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਹੱਦਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਕੇਵਲ ਤਦ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਕੰਮ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਿਕ ਫਰਜ਼ ਨਾਲ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁੜਿਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਆਪਤੁੀਜਨਕ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਬਹਾਨਾ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਿਕ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਂਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਦੀ ਹੱਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੰਮ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਕੰਮ ਅਤੇ ਨਿਭਾਈ ਗਈ ਫਰਜ਼ ਜਾਂ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰਿਕ ਫਰਜ਼ ਵਿਚਕਾਰ ਉਚਿਤ ਸੰਬੰਧ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੱਧ ਹੋਣਾ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੋਂ ਵੰਚਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਪਰਯਾਪਤ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

40. ਉੜੀਸਾ ਦੇ ਰਾਜ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਕੇ. ਕਲੈਮੁਥੁ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ6 ਅਤੇ ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਮਿਸ਼ਰਾ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਰਾਜ7 ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ (ਇਤਫਾਕਨ ਉਹੀ ਲੇਖਕ ਵੱਲੋਂ)।

41. ਦੇਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜ ਰਾਹੀਂ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ8 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 39 ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ:

39. ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੇ ਸਿਧਾਂਤ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

39.1. ਸੰਕਲਪ ਦੀ ਰਾਖੀ ਇੱਕ ਇਮਾਨਦਾਰ ਅਤੇ ਸਿੰਜੀਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਭਰੋਸਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਜਨਤਕ ਡਿਊਟੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾ ਸਕੇ। ਪਰੰਤੂ, ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਛੁਪਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।

39.2. ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵੈਂਟ ਨੇ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਂਦਿਆਂ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਚੁੱਕਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰਿਕ ਸੁਭਾਵ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਉਦਾਰ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਬਲਿਕ ਸਰਵੈਂਟ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 197 CrPC ਨੂੰ ਸੰਕੁਚਿਤ ਅਤੇ ਸੀਮਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

39.3. ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵੈਂਟ ਨੇ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਵਿੱਚ ਹੱਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ, ਜੇਕਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸੰਬੰਧ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਉਸ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 197 CrPC ਅਧੀਨ ਸੰਰਕਸ਼ਣ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਇਹ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਰਵਜਨਿਕ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਿਕ ਡਿਊਟੀ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸੰਬੰਧ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਨਿਯਮ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

39.4. ਜੇਕਰ ਹਮਲਾ ਅਧਿਕਾਰਿਕ ਡਿਊਟੀਆਂ ਦੇ ਨਿਭਾਉਣ ਨਾਲ ਅੰਤਰਨਿਹਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁੜਿਆ ਜਾਂ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 197 CrPC ਅਧੀਨ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ, ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਸੰਬੰਧ ਡਿਊਟੀ ਨਾਲ ਨਕਲੀ ਜਾਂ ਕਾਲਪਨਿਕ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਿਕ ਡਿਊਟੀ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਅਤੇ ਉੱਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੋੜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ। ਅਪਰਾਧ ਕਰਨਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰਿਕ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਪਰਾਧ ਅਧਿਕਾਰਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਧੂਰਾ ਸੀ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 197 CrPC ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ।

42. ਡੀ. ਦੇਵਰਾਜ ਬਨਾਮ ਓਵੈਸ ਸਬੀਰ ਹੁਸੈਨੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾ ਸਿਰਫ ਅਧਿਕਾਰਿਕ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਅਧਿਕਾਰਿਕ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਨਿਭਾਉਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ ਲਈ ਵੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ

ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਟੈਸਟ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਨਾਲ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀ ਇਸਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਨਾਲ ਉਚਿਤ ਸੰਬੰਧ ਹੈ।

43. ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਜੇ ਅਸੀਂ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਜਾਈਏ, ਤਾਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਏ-1 ਖਿਲਾਫ ਮੁੱਖ ਦੋਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਏ-5 ਨੂੰ ਅਣਉਚਿਤ ਅਤੇ ਬੇਜਾ ਲਾਭ ਦੇਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ, ਉਸ ਨੇ ਪੀਐਮ-16 ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਟੈਂਡਰਾਂ ਲਈ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਨਕਲੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਚੁਣੇ ਗਏ ਇੱਕ ਦਾ ਨਾਮ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਚੁਣੇ ਗਏ ਨੂੰ ਠੇਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਮਾਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੇਂ ਤੇ, ਬੀਐਚਈਐਲ ਦੀ ਵਰਕਸ ਪਾਲਿਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ-11 ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਤਿੰਨ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਟੈਂਡਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕੀਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ (i) ਓਪਨ ਟੈਂਡਰ; (ii) ਸੀਮਿਤ/ਰਿਸਟ੍ਰਿਕਟਿਡ ਟੈਂਡਰ; ਅਤੇ (iii) ਸਿੰਗਲ ਟੈਂਡਰ।

44. ਵਰਕਸ ਪਾਲਿਸੀ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 4.2.1 ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ-11 ਵਜੋਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਭਿਯੋਗ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਯਮ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੇਵਲ ਰੁਪਏ 1,00,000/- ਤੱਕ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਰਿਸਟ੍ਰਿਕਟਿਡ ਟੈਂਡਰ ਦੁਆਰਾ ਅਵਾਰਡ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 4.2.1 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਾਈਡਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"4.2.1 ... ਹਾਲਾਂਕਿ ਰੁਪਏ 1,00,000/- ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜੇਕਰ ਤੁਰੰਤਤਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਰਿਸਟ੍ਰਿਕਟਿਡ ਟੈਂਡਰ ਦੀ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰਾਂ ਜਾਂ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇਗੀ।"

45. ਵਰਕਸ ਪਾਲਿਸੀ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਅੰਸ਼ ਤੋਂ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹਨ। ਇੱਕ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ ਤੋਂ ਵਿਚਲਣ ਮਨਜ਼ੂਰ ਸੀ। ਦੂਜਾ ਇਹ ਕਿ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਾਮਾਨਿਆ ਨਿਯਮ ਤੋਂ ਵਿਚਲਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰਿਸਟ੍ਰਿਕਟਿਡ ਟੈਂਡਰ ਦੀ ਤਰਫ ਜਾਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ।

46. ਮੰਨਿਆ, ਏ-1 ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਸੀ, ਜੋ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ ਦੇ ਰੈਂਕ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਸੀ। ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਨੇ ਲਿਆ ਸੀ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਟੈਂਡਰ ਲਈ ਜਾਣ ਲਈ ਇੱਕ ਕਾਲ ਅਤੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ। ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿੱਚ PW-28 ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੂਤ, ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕੋਈ ਚਰਚਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

47. ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਏ-1 ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਨਿਰਵਾਹ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਇਸ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕੀਤਾ, ਸਾਨੂੰ ਕੇਵਲ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਕਿਸੇ ਮੌਜੂਦਾ ਨੀਤੀ ਅਧੀਨ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢੀ ਗਈ ਮੌਜੂਦਾ ਨੀਤੀ ਦਾ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 4.2.1 ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਏ-1 ਕੋਲ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਤਰਕਸੰਗਤ ਕੇਸ ਸੀ, ਰਿਸਟ੍ਰਿਕਟਿਡ ਟੈਂਡਰ ਲਈ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ। ਇਕ ਵਾਰ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਉਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਆਰੋਪ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਕਿ ਇਹ ਬੋਨਾ ਫਾਈਡਜ਼ ਵਿੱਚ ਘਾਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੋਵੇ, ਉਸਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਨਿਰਵਾਹ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਾਮਲਾ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 197(1) ਦੇ ਪੈਰਾਮੀਟਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਭਿਯੋਗ ਨੂੰ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਖਾਸ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

48. ਸ੍ਰੀ ਪਦਮੇਸ਼ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 50 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਟਿੱਪਣੀ 'ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਭਰੋਸਾ ਜਤਾਇਆ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"50. ਧਾਰਾ 420 ਅਧੀਨ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾਵਾਂ 467, 468, 471 ਅਤੇ

120-ਬੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਪਰਾਧ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਲਪਨਾ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਨਾਤੇ ਨਹੀਂ ਮੰਨੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਕ ਦੁਆਰਾ ਆਧਿਕਾਰਿਕ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਨਿਰਵਾਹ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਰਵਾਹ ਕਰਨ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਸਰਕਾਰੀ ਹੈਸਿਅਤ ਸਿਰਫ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।"

49. ਉਪਰੋਕਤ ਟਿੱਪਣੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਆਧਿਕਾਰਿਕ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਨਿਰਵਾਹ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।

50. ਪਰ ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲ ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਦੀ ਕੌੜੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 50 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਬਹੁਤ ਆਮ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਹਿਰਵਾਹ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੰਨੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ। ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਧਾਰਾਵਾਂ 420, 468, 471 ਅਤੇ 120ਬੀ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਨਾਤੇ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਕ ਦੁਆਰਾ ਆਧਿਕਾਰਿਕ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਨਿਰਵਾਹ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਰਵਾਹ ਕਰਨ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਸੇ ਤਰਕ ਨੂੰ ਪੀਸੀ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜੋਰ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਗਰੁੱਪ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕੱਢਦੀ। ਇਸ ਲਈ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 50 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਦਾਇਤ ਨੂੰ ਨਿਆਇਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਵਾਲੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਹੋਰ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ (ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਹੀ

ਇਸੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜੱਜ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਨਿਰਵਾਹ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪਰ ਫਰਜ਼ ਦੀ ਹੱਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ, ਜੋ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਆਪਤਤੀਜਨਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਬਹਾਨਾ ਸੀ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਮਿਸ਼ਰਾ (ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ ਰੱਖੀ ਗਈ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਨੂੰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 49 ਵਿੱਚ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉੱਪਰ ਲਿਖੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 50 ਵਿੱਚ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ।

51.ਕੋਈ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਕ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦੇ ਮੰਡੇਟ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਨਿਯੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 50 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਨਿਰਵਾਹ ਦੇ ਕਾਰਜ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾਲ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਵਿਅਰਥ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

52. ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਖਾਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਚਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਹਨ PW1-6, A-3, A-4 ਅਤੇ A-5। A-1 ਨੂੰ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਕੇਵਲ 1998 ਵਿੱਚ PW-16 ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੀ ਕਿ A-1 ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। A-1 ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਉਹ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚੀ। ਪਰ ਬੀ.ਐਚ.ਈ.ਐਲ. ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨੇ A-3 ਅਤੇ A-4 ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਲਿਆ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਵਾਣਿਜਿਕ ਸਮਝ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਜੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਹਿ-ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਾਣਿਜਿਕ ਸਮਝ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪਈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਲਪਨਾ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ A-1 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਜੋ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਨਿਰਵਾਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 197(1) ਅਧੀਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

53. ਉੱਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ A-1 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ A-1 ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 197(1) ਅਨੁਸਾਰ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ।

ਭਾਗ-II (ਮਾਫੀ ਦੇ ਅਨੁਦਾਨ ਦੇ ਇਰਦ-ਗਿਰਦ)

54. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਐਫਆਈਆਰ 31.01.1997 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕੇ. ਭਾਸਕਰ ਰਾਓ (ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਮੁੜਿਆ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ) ਅਤੇ ਏ-3 ਤੋਂ ਏ-5। ਕੇ ਭਾਸਕਰ ਰਾਓ, ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਗਏ ਅਪ੍ਰੈਵਰ, ਨੂੰ ਅਗਸਤ, 1998 ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਖੁਦ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਸਕਰ ਰਾਓ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਹਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 164 ਤਹਿਤ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ 16.11.1998 ਨੂੰ XVIII ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਚੇਨਈ। 'ਤੇ ਕੇ. ਭਾਸਕਰ ਰਾਓ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ 2000 ਦੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਐਮਪੀ ਨੰ. 562 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਲਈ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 306 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਮਦੁਰਾਈ ਮਾਫ਼ੀ 22.06.2000 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਉਕਤ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਧੀਕ ਮੁਖੀ ਸ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਮਦੁਰਾਈ (ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਓਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ) ਨੂੰ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੇ. ਭਾਸਕਰ ਰਾਓ 17.07.2000 ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣਗੇ। ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਅਦ ਕੇ. ਭਾਸਕਰ ਰਾਓ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਵਧੀਕ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 18.07.2000 ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। 18.07.2000 ਨੂੰ ਵਧੀਕ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਉਸ ਦੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਭਾਸਕਰ ਰਾਓ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਨਤੀਜੇ ਜਾਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਕੇ. ਭਾਸਕਰ ਰਾਓ ਨੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਵਧੀਕ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ 18.07.2000 ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 306 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੇ. ਭਾਸਕਰ ਰਾਓ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ 16.07.2002 ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਕੇਸਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ, ਚੇਨਈ, ਬਿਨਾਂ ਕੇਸ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਵਚਨਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਕੇ.ਭਾਸਕਰ ਰਾਓ ਨੂੰ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-16 ਵਜੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ (i) ਕੇ. ਭਾਸਕਰ ਰਾਓ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਮਾਰਕ ਕੀਤਾ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 164 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ P-44 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ; (ii) ਦੀ ਕਾਪੀ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 306 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਿਤੀ 22.06.2000 ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਵਜੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੀ-51; ਅਤੇ (iii) ਮਿਤੀ 17.07.2000 ਅਤੇ 18.07.2000 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਮਦੁਰਾਈ, ਟੈਂਡਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਫੀ ਦੀ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ P-52 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ।

55. A-7 ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ, ਸ੍ਰੀ ਐਸ. ਨਾਗਮੁਥੂ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਪਨਾਇਆ ਗਿਆ ਤਰੀਕਾ ਸਮਝਾਇਆ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਚੀਫ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ/ਮੈਟਰੋਪੋਲਿਟਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਜਾਂਚ, ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਮਾਫੀ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਕਲਾਸ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਮਾਫੀ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 306 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਚੀਫ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਜਾਂਚ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਮਾਫੀ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਲਈ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਮਾਫੀ ਮੰਗਣ ਵਾਲੇ, ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੀ.ਸੀ. ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਅਤੇ (2) ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਐਸ. ਨਾਗਮੁਥੂ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮਾਫੀ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਖਾਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵੀ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਖਾਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮਾਫੀ ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 307 ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮਾਫੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਮਾਨਤਾ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਸਿਰਫ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 308 ਦੀਆਂ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਤੋਂ (5) ਲਈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 307 ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਮਾਫੀ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪੀ.ਸੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5(2) ਅਧੀਨ ਖਾਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਮੌਲਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਪੀ.ਸੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5(1) ਖਾਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਬਿਨਾਂ ਸੰਜੀਦਗੀ ਲੈਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 193 ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਸ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੀ.ਸੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5(1) ਦੁਆਰਾ ਖਾਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੂਲ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬੰਕਾਰੂ ਲਕਸ਼ਮਣ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਰਾਂਚੀ) ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਖਾਸ ਜੱਜ ਦੀ ਦੋਹਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੀ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ। ਹਰਸ਼ਦ ਐਸ. ਮਹਿਤਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ ਪੀ.ਸੀ. ਮਿਸ਼ਰਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ) ਅਤੇ ਅਰੁਲ ਕੁਮਾਰ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ, ਚੇਨਈ ਬਨਾਮ ਵੀ. ਰਾਜ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ

ਵਿੱਚ ਮਾਫੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਖਾਸ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਜਾਂਚ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਇੱਕ ਸੁਧਾਰਯੋਗ ਖਾਮੀ ਸੀ, ਪੀਡਬਲਯੂ-18 (ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਚੀਫ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ) ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਚੰਗੀ ਨੀਅਤ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਾਫੀ ਮੰਗਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

56. ਸ਼੍ਰੀ ਐਸ. ਨਾਗਾਮੁਥੂ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਅਦਾਲਤੀ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਵਚਨਬੱਧ ਅਤੇ ਫਿਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ, ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਸੈਕਸ਼ਨ 306(4)(a), ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 307, ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ, ਖੁਦ ਮਾਫੀ ਦੇਣ ਲਈ। ਪਰ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਇਹ ਕੇਸ ਕਿਸੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ/ਵਧੀਕ ਮੁਖੀ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇੰਸਤਗਾਸਾ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 307 'ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

57. ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਅਤੇ (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣਾ ਪੀਸੀ ਐਕਟ, ਸ਼੍ਰੀ ਐਸ. ਨਾਗਾਮੁਥੂ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਦੁਆਰਾ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਫੀ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਉਪਲਬਧ ਸੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮਾਫੀ ਹੈ ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਮਾਫੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 307 ਦੇ ਤਹਿਤ। ਪਰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਾਲੀ ਗਲਪ ਸੀਮਤ ਹੈ ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਤੋਂ (5) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇਸਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 308। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 307 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਫੀ ਦੇਣਾ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 5(2) ਅਧੀਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਐਕਟ. ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਪੀਸੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5(1) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੇਸ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 193 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਪੈਸ਼ਲ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪੀਸੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5(1), ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦਾ ਅਸਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ। ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਬੰਗਾਰੂ ਦੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਲਕਸ਼ਮਣ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਰਾਹੀਂ)11, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਕੋਲ ਦੋਹਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦਾ। ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹਰਸ਼ਦ ਐੱਸ. ਮਹਿਤਾ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ 12 ਅਤੇ ਪੀ.ਸੀ. ਮਿਸ਼ਰਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ) 13 ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ, ਚੇਨਈ ਬਨਾਮ ਵੀ. ਅਰੁਲ ਕੁਮਾਰ 14, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮਾਫੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ। ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਵੀ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਇਲਾਜਯੋਗ ਸੀ ਨੁਕਸ, ਪੀਡਬਲਯੂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਚੰਗੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ- 18 (ਵਧੀਕ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ)। ਅਜਿਹੇ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਬੂਤ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਸੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਚਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ।

58. ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਸੁਝਾਅਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੈ।

59. ਸਾਡੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 306 ਅਤੇ 307 ਅਤੇ ਪੀ.ਸੀ. ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ। ਕੋਡ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 306 ਅਤੇ 307 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ:

"306. ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਮਾਫੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼।- (1) ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਜਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ, ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾਧੀਸ਼ ਜਾਂ ਮੈਟਰੋਪੋਲਿਟਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ, ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਕਲਾਸ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪੂਰੇ ਅਤੇ ਸੱਚੇ ਖੁਲਾਸੇ ਦੀ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਮਾਫੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ ਹਰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਮੁੱਖ ਜਾਂ ਸਹਾਇਕ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇ।

(2) ਇਹ ਸੈਕਸ਼ਨ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ— (ਕ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਜੋ ਕੇਵਲ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਲਾਅ ਸੋਧ ਐਕਟ, 1952 (46 ਦੇ 1952) ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ

(b) ਕੋਈ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਜਿਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੱਤ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਕੈਦ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਖਤ ਸਜ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(3) ਹਰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜੋ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਮਾਫੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰੇਗਾ-

(a) ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਕਾਰਨ;

(b) ਚਾਹੇ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ,

ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਮੁਫਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਏਗਾ।

(4) ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਾਫੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ—

(a) ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਸ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੰਜਣਾ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ,

(b) ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(5) ਜਿਥੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਾਫੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਅਧੀਨ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੰਜਣਾ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, 307. ਮਾਫੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ।—ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਕੇਸ ਦੇ ਸਮਰਪਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਰ ਫੈਸਲਾ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਿਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਮਰਪਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਜਾਂ ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ, ਉਸੇ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਮਾਫੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

60. ਪੀਸੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ:

"5. ਖਾਸ ਜੱਜ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ।—(1) ਇੱਕ ਖਾਸ ਜੱਜ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਇਲ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਸੰਜਣਾ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕਰਦਿਆਂ, ਉਹ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਾਰੰਟ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਟ੍ਰਾਇਲ ਲਈ 1973 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ (2 ਦੇ 1974) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸਕ੍ਰਿਪਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰੇਗਾ।

(2) ਇੱਕ ਖਾਸ ਜੱਜ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਜਾਣੂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮਾਫੀ ਦੇਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਉਹ ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ ਹਰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੇ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਤੇ ਸੱਚਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰੇ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਮੁੱਖ ਜਾਂ ਸਹਾਇਕ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਫੀ ਜੋ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, 1973 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ (2 ਦੇ 1974) ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਤੋਂ (5) ਤੱਕ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਉਸ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 307 ਅਧੀਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਾਨੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(3) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਬਚਾਉ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, 1973 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ (2 ਦੇ 1974) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ, ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਐਕਟ ਵਿਰੋਧੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇੱਕ ਖਾਸ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ; ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਖਾਸ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਖਾਸ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(4) ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਸਮਾਹਿਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਸਾਮਾਨਿਆਤਾ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ, 1973 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ (2 ਦੇ 1974) ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 326 ਅਤੇ 475 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ, ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਿੰਨੀ ਵੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ, ਖਾਸ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਇੱਕ ਖਾਸ ਜੱਜ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(5) ਇੱਕ ਖਾਸ ਜੱਜ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਉੱਤੇ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਅਧਿਕ੍ਰਿਤ ਕੋਈ ਵੀ ਸਜ਼ਾ ਲਾਗੂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(6) ਇੱਕ ਖਾਸ ਜੱਜ, ਜਦੋਂ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਫੰਕਸ਼ਨ ਵਰਤੇਗਾ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੂੰ 1944 ਦੇ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਲਾਅ ਸੋਧ ਅਧਿਨਿਯਮ (ਆਰਡ. 38 ਦੇ 1944) ਅਧੀਨ ਵਰਤਣਯੋਗ ਹਨ।

61. ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 306 ਦੀ ਸਰੂਪ ਉੱਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਨਾਲ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਈ ਕਦਮ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਵਿਕਲਪਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਵਾਧੂ ਤੌਰ 'ਤੇ। ਇਹ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:-

ਧਾਰਾ 306(1) ਇੱਕ ਆਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਪੜਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਦੀ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ,

(i) ਜਾਂਚ; (ii) ਪੁੱਛਗਿੱਛ; ਅਤੇ (iii) ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ।

(ii) ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਨਿਆਇਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਾਂ ਇੱਕ ਮੈਟਰੋਪੋਲਿਟਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਪੜਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਵ 'ਤੇ, ਅਰਥਾਤ ਜਾਂਚ ਦੇ ਪੜਾਵ 'ਤੇ, ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੇ ਪੜਾਵ 'ਤੇ ਜਾਂ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਪੜਾਵ 'ਤੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮਾਫੀ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਉਲਟ, ਪਹਿਲੀ ਕਲਾਸ ਦਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਸਿਰਫ ਦੋ ਪੜਾਵਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਮਾਫੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੇ ਪੜਾਵ 'ਤੇ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਪੜਾਵ 'ਤੇ।

(iii) ਧਾਰਾ 306 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਧਾਰਾ 306 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਜਾਂ 1952 ਦੇ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਲਾਅ ਸੋਧ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਇੱਕ ਖਾਸ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਜੋ ਸੱਤ ਸਾਲ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ।

(iv) ਧਾਰਾ 306 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਮਾਫੀ ਦੇਣ ਲਈ ਨਾ ਸਿਰਫ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਿ ਮਾਫੀ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ;

(v) ਧਾਰਾ 306 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਮਾਫੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਜਾਂਚਿਆ ਜਾਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਸ਼ਰਤ ਵੀ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਾਫੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਸਿਵਾਏ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਹੋਵੇ।

(vi) ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਕ) ਅਤੇ (ਖ) 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵੇਖਣ ਨਾਲ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਥੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੇਵਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

(vii) ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਮਾਫੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜੋ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੰਜੀਦਗੀ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਮਲਾ ਯਾ ਤਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਖਾਸ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਟਰਾਇਲ ਲਈ ਭੇਜਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਕ) ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜੋ ਸੰਜੀਦਗੀ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਮਲਾ ਮੁੱਖ ਨਿਆਇਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਧਾਰਾ (ਖ) ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸੌਂਪਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

62. ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 307 ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮਾਫੀ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਰ ਫੈਸਲਾ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

63. ਪੀਸੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਵੱਲ ਆਉਂਦਿਆਂ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਖਾਸ ਜੱਜ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਟਰਾਇਲ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਭੇਜੇ ਬਿਨਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੰਜੀਦਗੀ ਲੈਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਟਰਾਇਲ ਦੌਰਾਨ, ਖਾਸ ਜੱਜ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਾਰੰਟ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਟਰਾਇਲ ਲਈ ਕੋਡ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬੰਗਾਰੂ ਲਕਸਮਣ (ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੈਰਾ 40 ਵਿੱਚ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੀਸੀ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਖਾਸ ਜੱਜ, ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਟਰਾਇਲ ਦੌਰਾਨ, ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੀ ਦੁਗਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਖਾਸ ਜੱਜ ਚਾਰਜ ਸ਼ੀਟ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਟਰਾਇਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬੰਗਾਰੂ ਲਕਸਮਣ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਚਾਰਜ ਸ਼ੀਟ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਖਾਸ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮਾਫੀ ਸਹੀ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਪਾਇਆ।

64. ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਹੈ, ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਜੋ ਖਾਸ ਜੱਜ ਨੂੰ ਮਾਫੀ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੀ ਕਿ ਖਾਸ ਜੱਜ ਕਿਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਮਾਫੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਸਮਝੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਅਸੀਂ ਮੁੜ ਕੇ ਕੋਡ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 306 ਅਤੇ 307 'ਤੇ ਜਾਈਏ ਜੋ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਨਿਯਮ ਤਹਿਤ ਹਨ:

(i) ਇੱਕ ਚੀਫ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜਾਂ ਇੱਕ ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਹੈ ਤਿੰਨ ਪੜਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਮਾਫ਼ੀ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ;

(ii) ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ੀ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਦੋ ਪੜਾਅ; ਅਤੇ

(iii) ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਦਾਲਤ (ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਯਾ ਤਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਖਾਸ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (ਕ) ਅਤੇ (ਖ) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਕ) ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੀ ਧਾਰਾ 306) ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਮਾਫੀ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਭਾਵ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਟਰਾਇਲ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਧਾਰਾ 306(1) ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਟਰਾਇਲ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਧਾਰਾ 307 ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਨਹੀਂ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਧਾਰਾ 307 ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਪਰ ਫੈਸਲਾ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ" ਕੇਵਲ ਟਰਾਇਲ ਦੇ ਪੜਾਅ ਨੂੰ ਹੀ ਦਰਸਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੀ ਧਾਰਾ 306 ਅਧੀਨ, ਸੰਜੀਦਗੀ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

65. ਇਸ ਦੇ ਵਿਪਰੀਤ, ਪੀ.ਸੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5(2) ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਕਿ ਮਾਫੀ ਕਿਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਖਾਸ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਜੋ ਖਾਸ ਜੱਜ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੰਜੀਦਗੀ ਲੈਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਪੀ.ਸੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਦੂਜੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਲਪਨਿਕ ਧਾਰਣਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਖਾਸ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮਾਫੀ ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 307 ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮਾਫੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਏ-7 ਲਈ ਸੀਖਿਆ ਸੀਨੀਅਰ ਕੌਂਸਲ ਵੱਲੋਂ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਇਹ ਕਾਲਪਨਿਕ ਧਾਰਣਾ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 308 ਦੀਆਂ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਤੋਂ (5) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸੀਮਿਤ ਹੈ।

66. ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕਾ ਕਾਨੂੰਨ ਕੋਡ, 1973 ਦੇ ਆਗਮਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟਾਂ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ/ਖਾਸ ਜੱਜ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਸੌਂਪਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਮਾਫੀ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕਾ ਕਾਨੂੰਨ ਕੋਡ, 1898 ਦੀ ਧਾਰਾ 338 ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਕਾਰਨ ਸੀ। ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕਾ ਕਾਨੂੰਨ ਕੋਡ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 307 ਅਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕਾ ਕਾਨੂੰਨ ਕੋਡ, 1898 ਦੀ ਧਾਰਾ 338 ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੇਗੀ।

67. ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 1973 ਦੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 306 ਅਤੇ 307 ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਏ ਦੇਵੇਂਦਰਨ ਬਨਾਮ ਟੀ.ਐਨ.15 ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ। ਇਤਫਾਕਨ, ਏ. ਦੇਵੇਂਦਰਨ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕਿ ਕੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਗੈਰ-ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਮਾਫ਼ੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ (4)(ਏ) ਦੀ ਧਾਰਾ 306 ਅਤੇ ਕੀ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਦੇਵੇਗਾ। ਏ ਦੇਵੇਂਦਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਪੈਰਾ 10 ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:-

"10. ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ ਜੋ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮਾਫੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਮੁਆਫੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨਾ ਲੈਣਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾ 306 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4)(ਅ) ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਪੂਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਇਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮਾਫੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਗਵਾਹੀ ਲਈ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਗਵਾਹੀ ਲਈ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਉੱਠਣ ਵਾਲਾ ਸਵਾਲ ਹੈ: ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮਾਮਲਾ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਫੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕੀ ਧਾਰਾ 306 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4)(ਅ) ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਵਕੀਲ ਮਿਸਟਰ ਮੋਹਨ ਦਾ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਤਰਕ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 307 ਸਿਰਫ ਇਹ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਾਫੀ ਉਸੇ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਹ ਸ਼ਰਤ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 306 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ ਹਰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪੂਰੀ ਅਤੇ ਸੱਚੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਾ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਮੁੱਖ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਮਦਦਗਾਰ ਹੋਵੇ। ਸਿੱਖਿਆ ਵਕੀਲ ਅਨੁਸਾਰ, ਧਾਰਾ 306 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਮਾਫੀ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 306 ਅਧੀਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਮਾਫੀ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਚੂੰਕਿ ਮਾਮਲਾ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਫੀ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਧਾਰਾ 306 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4)(ਅ) ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਵਕੀਲ ਮਿਸਟਰ ਮੁਰਲੀਧਰ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ, ਕਿ ਧਾਰਾ 306 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੀ ਕਲੌਜ਼ (ਅ) ਵਿੱਚ ਅੰਕਿਤ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਕਸਦ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਜੋ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕ੍ਰਾਸ-ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰ ਸਕੇ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹੀ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਜਾਂ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਸਕੇ। ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਫੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।"

68. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੁੱਖ ਨਿਆਇਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮਾਫੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਫੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਜਾਂਚਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਜੋ ਸਵਾਲ ਉੱਠਿਆ ਸੀ ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮਾਫੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 306 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4)(ਅ) ਦੇ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਜਦੋਂ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਏ. ਦੇਵੇਂਦਰਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 306 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੀ ਕਲੋਜ਼ (ਅ) ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਸਕੇ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਇਲ ਦੌਰਾਨ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਸਕੇ।

69. ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਲੱਭਣ ਲਈ, ਕੋਰਟ ਨੇ ਏ. ਦੇਵੇਂਦਰਨ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਮਾਫੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਮਾਫੀ ਸੌਂਪਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਕੀਤਾ। ਅਜਿਹਾ ਫਰਕ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੇਵੇਂਦਰਨ (ਪੈਰਾ 11) ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"11. ... ਸੈਕਸ਼ਨ 306 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 307 ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਪੜ੍ਹਾਈ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮਾਫੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 306 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੀ ਪਾਲਣਾ

ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਨਾ-ਪਾਲਣਾ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਫੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਿਸ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 307 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 306 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ..."

70. ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ, ਇਸ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲੇ ਸੁਰੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਬਹਿਰੀ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"30. ਦੀ ਧਾਰਾ 306 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (4) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਦੀ ਨੰਗੀ ਰੀਡਿੰਗ ਕੋਡ ਦਰਸਾਏਗਾ ਕਿ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਟੈਂਡਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਮਾਫ਼ੀ ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜੁਰਮ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ ਅਤੇ ਵਿੱਚ ਬਾਅਦ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਅੱਗੇ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ, ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੇ ਕੇਸ ਦੀ ਅਗਲੀ ਜਾਂਚ ਇਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਸੌਂਪ ਦਿਓ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੀ ਧਾਰਾ (a) ਦੀ ਧਾਰਾ (i) ਜਾਂ (ii) ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 209 ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਜਦੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉਸ ਅਦਾਲਤ. ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਥੀ ਜਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰਕਰਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਮਾਫੀ ਦੇ ਟੈਂਡਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਇਸ ਲਈ ਜੁਰਮ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਉਪਬੰਧ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਇਸ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿੱਚ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਧਾਰਾ 306 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) 'ਤੇ ਮਾਫੀ ਦਾ ਟੈਂਡਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮਨਜ਼ੂਰਕਰਤਾ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਤੇ ਸੱਚਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰੇਗਾ ਜੁਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਸਦੇ ਗਿਆਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਾਰੇ ਹਾਲਾਤ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਲਾਜ਼ਮੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚੋਂ (4) ਦੀ ਧਾਰਾ 306 ਦੀ ਪਰ ਇਹ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਵੀ ਅਸੰਗਤ ਹੋਵੇਗੀ ਕੇਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸਾਰੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ. ਧਾਰਾ (ਏ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 306 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਉਸੇ ਦੀ ਗੈਰ-ਪਾਲਣਾ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ। ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਵਿਵਸਥਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕਿਉਂਕਿ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਢਲੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਾ ਆਰਡਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇੱਕ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਸਬੂਤ ਖੁਦ ਹੀ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਥ੍ਰੈਸ਼ਹੋਲਡ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਪ੍ਰਵਾਨਕਰਤਾ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਸਕੇ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਸੁਧਾਰ. ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਇਹ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੋ ਪੜਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਕਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਕਤ ਲਾਭ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨਾਲ ਗੰਭੀਰ ਪੱਖਪਾਤ ਕਰਕੇ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਹ ਹਾਰ ਜਾਵੇਗਾ ਮਨਜ਼ੂਰਕਰਤਾ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਵਜੋਂ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ। ਅੱਗੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 306 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਵੀ ਜਾਵੇਗੀ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਨੇ ਦਾ ਟੈਂਡਰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ. ਸਾਨੂੰ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਣ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਦੋ ਲਾਜ਼ਮੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਸਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਕੀ ਹੈ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਗੈਰ-ਪਾਲਣਾ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ?

71. ਇਹ ਦੇਖਣ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੈ ਕਿ ਸੁਰੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਬਹਿਰੀ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 306(4)(a) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਅਨੁਪਾਲਨਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਕਮਿਟਮੈਂਟ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਅਜਿਹਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉੱਪਰ ਲਿਖੇ ਪੈਰਾ 30 ਦੀ ਆਖਰੀ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ, ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਅਨੁਪਾਲਨਾ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਉੱਤੇ ਕੀ ਅਸਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੁਰੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਬਹਿਰੀ ਵਿੱਚ

ਪਾਇਆ ਕਿ ਜਿਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੇਸ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਅਨਿਯਮਿਤਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਵਾਹ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ। ਇਸ ਹਾਰ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਠੀਕ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 31 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਦਿਖਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ।

72. ਇਸ ਲਈ, ਸੁਰੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਬਹਿਰੀ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵੱਖਰੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਸਨ। ਪਹਿਲੀ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮੁੱਖ ਨਿਆਯਿਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮਾਫੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ)। ਦੂਜੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਖਾਮੀ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕੇਸ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਨਿਆਯਿਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੂਰਵਾਗ੍ਰਹ ਪਰੀਖਿਆ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ।

73. ਪਰ ਜਿਆਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ, ਜੋ ਸੁਰੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਬਹਿਰੀ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸੁਰੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਬਹਿਰੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਾਲਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜੇ ਸੌਂਪਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਖਾਮੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਠੀਕ ਕਰ ਲਈ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਰਾਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

74. ਪਰ ਜਿਥੇ ਖਾਸ ਅਦਾਲਤ ਆਪ ਹੀ ਸੰਜੋਗ ਲੈਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਫੀ ਦੇਣ ਦੀ ਵੀ ਸ਼ਕਤੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਕੋਡ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 306 ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਬਾਈਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਟੇਟ ਥਰੂ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਬਨਾਮ ਵੀ. ਅਰੁਲ ਕੁਮਾਰ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਅਰੁਣ ਕੁਮਾਰ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 20 ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ) ਕਿ ਕੋਡ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 306 ਦਾ ਪੀ.ਸੀ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੇ ਕੋਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਪੀ.ਸੀ. ਮਿਸ਼ਰਾ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ (ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ.) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਉਂਦਿਆਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਰੁਣ ਕੁਮਾਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:-

"21. ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1), ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜੁਰਮ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ, ਸਿਰਫ਼ ਹੋਰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 193 ਦੀ ਲੋੜ। ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 193 ਇਹ ਸ਼ਰਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਕਿਸੇ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੀ ਮੁਢਲੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 193 ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਤੇ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟਿਸ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਲੈਣ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੁਰਮਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਵਚਨਬੱਧ ਰੂਟ ਦੁਆਰਾ ਨਾ ਜਾਣਾ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਆਮ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ ਦਾ 190 ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ, ਭਾਵੇਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ, ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਣਾ ਦੋਵੇਂ ਵਿਕਲਪ ਉਪਲਬਧ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਚਾਰਜ- ਪਰਚਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ. ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 306 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਕੋਡ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ "21। ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1), ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ, ਸਿਰਫ਼ ਹੋਰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 193 ਦੀ ਲੋੜ। ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 193 ਇਹ ਸ਼ਰਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਕਿਸੇ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੀ ਅਸਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 193 ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਤੇ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟਿਸ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਲੈਣ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੁਰਮਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਵਚਨਬੱਧ ਰੂਟ ਦੁਆਰਾ ਨਾ ਜਾਣਾ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਆਮ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ ਦਾ 190 ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ, ਭਾਵੇਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ, ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਣਾ ਦੋਵੇਂ ਵਿਕਲਪ ਉਪਲਬਧ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਚਾਰਜ- ਪਰਚਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ. ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ,

ਧਾਰਾ 306 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਜ਼ਾਬਤਾ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ

75. ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਰੁਲ ਕੁਮਾਰ ਵਿੱਚ ਦੋ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਿਆ, ਅਰਥਾਤ (i) ਉਹ ਜੋ ਕਮਿਟਲ ਰੂਟ ਰਾਹੀਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ; ਅਤੇ (ii) ਉਹ ਜਿਥੇ ਖਾਸ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਪੀ.ਸੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5(1) ਅਧੀਨ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 306 ਨੂੰ ਬਾਈਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

76. ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਖਾਸ ਅਦਾਲਤ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਦਾ ਚੁਣਾਵ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 306 (4)(ਅ) ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਅਪਰੂਵਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉੱਠਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਪਦਮਨਾਭ ਮਰਾ ਦਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਸਹੀ ਹੈ ਸਰਦਾਰ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ) ਅਤੇ ਯਾਕੂਬ ਅਬਦੁਲ ਰਜ਼ਾਕ ਮੇਮਨ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ

77. ਸਰਦਾਰ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ (ਉੱਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਖਾਸ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਯੋਗ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਪਛਾਣ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਲਈ, ਕੋਈ ਕਮਿਟਲ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਰਦਾਰ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ 1898 ਦੇ ਕੋਡ ਅਧੀਨ ਉੱਠਿਆ ਸੀ, ਪਰ 1898 ਦੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 337 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) 1973 ਦੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 306(4)(ਅ) ਨਾਲ ਪਰੀ ਮਟੀਰੀਆ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਸਰਦਾਰ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਯਾਕੂਬ ਅਬਦੁਲ ਰਜ਼ਾਕ ਮੇਮਨ (ਉੱਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿਥੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਜੱਜ ਕੇਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਅਪਰੂਵਰ ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਜਾਂਚਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਵਾਰ ਹੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

78. ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਜੇ ਤੱਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮੁਕਰਾਰ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਜਾਂਚਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੀ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਮੁਕਰਾਰ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਇਲ ਦੌਰਾਨ ਅਸਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕ੍ਰਾਸ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰ ਸਕੇ, ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਾ ਹੋਣ ਦਿਖਾਉਣ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਉਦੇਸ਼ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਕਰਾਰ ਦੇ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਦਾ ਬਿਆਨ XVIII ਮੈਟਰੋਪੋਲਿਟਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅੱਗੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਚਾਰਜ ਸ਼ੀਟ ਨਾਲ ਸੰਲਗਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਕਰਾਰ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਇਲ ਦੌਰਾਨ PW-16 ਵਜੋਂ ਜਾਂਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਦੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਕ੍ਰਾਸ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਿਸ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਕਬੂਲਨਾਮਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ PW 17 ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਜਿਸ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਚੀਫ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਮਾਫੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ PW-18 ਵਜੋਂ ਜਾਂਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। XVIII ਮੈਟਰੋਪੋਲਿਟਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ, ਧਾਰਾ 306 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਤੇ ਮਾਫੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ EXX. P-50, 51 ਅਤੇ 52 ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਬਿਆਨ ਦੋਨਾਂ 'ਤੇ ਕ੍ਰਾਸ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

79. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 306(4)(a) ਦੁਆਰਾ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਕੋਈ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਦੂਜੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਫੈਸਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

ਭਾਗ-III (ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਰੇਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਦੋਸ਼ੀਤਾ ਸੰਬੰਧੀ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਇਰਦ-ਗਿਰਦ ਘੁੰਮਦਾ ਹੈ)

ਜਿਵੇਂ ਕਿ A-1 ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ

80. ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਭਾਗ-I ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 197(1) ਅਧੀਨ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾ ਲੈਣ ਕਾਰਨ ਅਭਿਯੋਗ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਖਿਲਾਫ A-1 ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਗੜ ਗਈ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਨਾ ਚਾਹਾਂਗੇ ਤਾਂ ਜੋ ਦੇਖ ਸਕੀਏ ਕਿ ਕੀ IPC ਜਾਂ PC ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਹਨ।

81. ਦੁਬਾਰਾ ਕਹਿਣ ਲਈ, ਏ-1 ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ ਹਨ (i) ਕਿ ਬੀ.ਐਚ.ਈ.ਐਲ. ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ ਅਤੇ ਏ-5 ਦੀ ਫਰਮ ਨੂੰ ਟੈਂਡਰ ਦੇਣ ਲਈ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-16 ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਟੈਂਡਰਾਂ ਲਈ ਜਾਣ ਲਈ ਕਹਿ ਕੇ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰੀ-ਕੁਆਲੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਸੂਚੀ ਦੇ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਚੁਣੇ ਬਿਨਾਂ, ਉਸ ਨੇ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤੇ; ਅਤੇ (ii) ਕਿ ਆਪਣੀ ਅਧਿਕਾਰਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਏ-5 ਨੂੰ ਠੇਕਾ ਦੇ ਕੇ, ਉਸ ਨੇ ਬੀ.ਐਚ.ਈ.ਐਲ. ਨੂੰ 4.32 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਗਲਤ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ।

82. ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜਿਸ਼ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਏ-1 ਨੇ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਫਰਮ ਨੂੰ ਠੇਕਾ ਦੇਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸੀਮਿਤ ਟੈਂਡਰ ਲਈ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਚਾਰ ਨਕਲੀ ਫਰਮਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵੀ ਦਿੱਤੇ, ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਟਾਰ ਗਵਾਹ, ਅਰਥਾਤ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-16 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-16 ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਦੋਸ਼ੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦੇ ਕੇ ਮੁਕਰਾਰ ਬਣਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

83. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਹੁਜ਼ੇਫਾ ਅਹਿਮਦੀ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ 21 ਵਿੱਚ ਦੋ ਟੈਸਟ ਰੱਖੇ ਹਨ, ਕਿਸੇ ਮਨਜ਼ੂਰਕਰਤਾ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ। ਪਹਿਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਗਵਾਹ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਉਸਦਾ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੂਬਾਰਾ, ਵਿੱਚ ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ 22 ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਕਿ, “ਏ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸਭ ਤੋਂ ਅਯੋਗ ਦੋਸਤ ਹੈ” ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਸਨੇ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉਸਦੀ ਛੋਟ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਲਈ ਉਸਦੀ ਯੋਗਤਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਦ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੈਰਾ 12 ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਦਾਲਤ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ:-

“12. ... ਇਹ ਪਰੀਖਿਆ ਪਹਿਲਾਂ, ਜੇ ਉਹ ਕਹਾਣੀ ਜੋ ਉਹ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਕੁਦਰਤੀ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਜੋ ਘਟਿਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਜੇ ਵਾਸਤਵਿਕਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਮਿਨਟ ਵੇਰਵੇ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੇਨਾਵ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ, ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਅੜਚਨ ਪਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁਕਰਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਹਾਣੀ, ਜਿਹੜੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲੇ। ਇੱਕ ਦੁਰਲੱਭ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਕਾਰਕਾਂ, ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਜੋ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੱਚਾ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਮੁਕਰਾਰ ਦੀ ਅਣਸਮਰਥਿਤ ਗਵਾਹੀ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਮੁਕਰਾਰ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਦੂਰੀ ਨੂੰ ਪਾਟਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਖ ਵੇਰਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਨਿਰਣਾਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਮੁਕਰਾਰ ਦੁਆਰਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਸੁਤੰਤਰ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਸਬੂਤ ਦੇ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ, ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੇਵੇਗੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

84.ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 133 ਇੱਕ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਯੋਗ ਗਵਾਹ ਐਲਾਨਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸਾਥੀ ਦੀ ਬਿਨਾਂ ਸਹਿਯੋਗ ਵਾਲੀ ਗਵਾਹੀ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਦੋਸ਼ ਸਿੱਧੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ, ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 133 ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਐਮ.ਓ. ਸ਼ਮਸੁਦੀਨ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 114 ਦੇ ਉਦਾਹਰਣ (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਇੱਕ ਸਾਵਧਾਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਹੈ, ਜੋ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਾਥੀ ਤਬ ਤੱਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾ ਮਿਲੇ।

85. ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਜੇ ਅਸੀਂ ਪੀਡਬਲਿਊ-16 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਈਏ, ਤਾਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਖਾਲ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਬੋਝ ਏ-1 ਉੱਤੇ ਪਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੁਆਰਾ

ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰੀਖਣ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਵੀਕਾਰੋਕਤੀਆਂ ਨੇ ਦਿਖਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ:

(i) BHEL ਵਿਖੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸੂਚੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤ੍ਰਿਚੀ, 1994 ਤੱਕ;

(ii) ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਓਪਨ ਟੈਂਡਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਭੇਲ, ਤ੍ਰਿਚੀ ਤੱਕ ਸਿਵਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ 1994. ਮੈਨੂੰ ਓਪਨ ਟੈਂਡਰ ਦੀ ਇੱਕ ਵੀ ਉਦਾਹਰਣ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੈ ਭੁੱਲ ਗਿਆ;

(iii) ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਮੈਂ ਦੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ Entoma Hydro Systems ਨਾਲ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਕਿਉਂਕਿ ਹਾਲਾਤ ਇਸ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਸਨ;

(v) ਐਕਸਿਬਿਟ ਪੀ-55 ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ 02.01.1993 ਨੂੰ ਐਨਲੋਮਾ ਹਾਈਡ੍ਰੋ ਸਿਸਟਮਜ਼ ਨੂੰ ਲਿਖੀ ਗਈ ਚਿੱਠੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 07.01.1993 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਵੀਂ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਭੇਜਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ;

(vi) ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ P-53 ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਚਿੱਠੀ ਹੈ ਜੋ 31.12.1992 ਨੂੰ ਮੈਂ ਮਰਕੈਂਟਾਇਲ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲਿਖੀ ਸੀ;

(vii) ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀਆਂ P-53 ਅਤੇ P-54 ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ "ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਟੈਲੀਫੋਨਿਕ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਜਾਰੀ" ਵਜੋਂ ਉਲੇਖਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ;

(viii) ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ P-39 ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਸ੍ਰੀ ਆਰ. ਆਈ. ਇਲੰਗੋ ਨੇ 11.01.1993 ਨੂੰ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਮਰਕੈਂਟਾਇਲ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ P-40 ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਸ੍ਰੀ ਜੇ.ਐਨ.ਜੇ. ਚੰਦਰਨ ਨੇ 11.01.1993 ਨੂੰ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਰਾਘਵਾ ਇੰਜੀਨੀਅਰਜ਼ ਅਤੇ ਬਿਲਡਰਜ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕੀਤੀ ਸੀ; ਅਤੇ

(ix) ਸੀਮਿਤ ਟੈਂਡਰ ਨੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਟੈਂਡਰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਸਿਰਫ ਯੋਗ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਮੈਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ P-27 ਨੋਟ, ਮਿਤੀ 25.11.1992 ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

86. ਆਪਣੀ ਮੁੱਖ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ, PW-16 ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ 1992 ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ A-1 ਤੋਂ ਵਿਲੱਖਣ ਪੌਦਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਚਲਿਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦਿਨ A-1 ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਫਤਰ ਬੁਲਾਇਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਚੈਨਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਲੱਭਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਸਰਗਰਮ, ਸਮਰੱਥ, ਅਗ੍ਰਣੀ ਅਤੇ ਸਫਲ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਦਾਅਵਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸੇ ਦਿਨ A-1 ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਟੈਂਡਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦਫਤਰ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਟੈਂਡਰ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਟੈਂਡਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੋਇਆ ਇਹ PW-16 ਨੇ ਮੁੱਖ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ:

"... ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ A1 ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਮੁੜ ਆਪਣੇ ਦਫਤਰ ਬੁਲਾਇਆ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ TWAD ਬੋਰਡ ਤੋਂ ਕੁਝ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਪਤੇ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜੋ ਕੰਮ ਲੈਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਨ ਜੇ ਉਹ ਅਵਾਰਡ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਟੈਂਡਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤਿਆਰ ਸਨ ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਹ ਭੇਜ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੇਕਰ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਪਤੇ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ। ਫਿਰ, A1 ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ 5 ਨਾਮ 5) ਮਰਕੈਂਟਾਇਲ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ, ਮਦਰਾਸ।

1) ਐਂਟੋਮੋ ਹਾਈਡਰੋ ਸਿਸਟਮ, ਮਦਰਾਸ।

2) ਈਸਟ ਕੋਸਟ ਬਿਲਡਰਜ਼, ਮਦਰਾਸ।

3) ਟਰਨ ਕੀ ਕੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ, ਮਦਰਾਸ।

4) ਰਾਘਵ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਅਤੇ ਬਿਲਡਰ, ਮਦਰਾਸ।

5) ਮਰਕੈਂਟਾਈਲ ਕੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ, ਮਦਰਾਸ।

ਮੈਂ ਇਹ ਨਾਮ ਨੋਟ ਕੀਤੇ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ 5 ਕੰਪਨੀਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਸਿਰਫ TWAD ਬੋਰਡ ਦੇ ਠੇਕੇਦਾਰ ਹੋਣ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਕੁਝ ਨਾਮ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਈਸਟ ਕੋਸਟ ਬਿਲਡਰਜ਼, ਟਰਨ ਕੀ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ, ਰਾਘਵਾ ਇੰਜੀਨੀਅਰਜ਼ ਅਤੇ ਬਿਲਡਰਜ਼ ਵੱਡੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ ਜੁਲਦੇ ਲੱਗਦੇ ਸਨ ਅਰਥਾਤ ਸ਼ਾਇਦ ਕੁਝ ਵੱਡੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਹਾਇਕ ਕੰਪਨੀਆਂ ਹੋਣ। ਮੈਂ ਹੋਰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਵੱਡੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਲ&ਟੀ ਅਤੇ ਜੀਓ ਮਿਲਰ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਇਜ਼ਤ ਦੇਵੇਗਾ। ਅਲ ਨੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸੋਚਿਆ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਦੋ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

87. ਪਰ ਜਦੋਂ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰਸ਼ਨੇਤਰੀ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ P-33 ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਸੀ ਜੋ 22.10.1992 ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਕੰਤਾਰੂ, ਮੈਨੇਜਰ (ਸਿਵਲ/ਡਿਜ਼ਾਈਨ) ਨੇ ਗਣੇਸਨ (PW-14) ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨੋਟ ਸੀ ਕਿ ਗਣੇਸਨ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ DGM, ਸਿਵਲ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। PW-16 ਨੇ ਹੋਰ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਗਣੇਸਨ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਵੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ।

88. ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰਸ਼ਨੇਤਰੀ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਬਿਆਨ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ PW-16 ਅਤੇ PW-14 ਵਿਚਕਾਰ ਚਰਚਾ 22.10.1992 ਨੂੰ ਹੋਈ ਸੀ। ਪਰ ਚਰਚਾ A-1 ਨਾਲ ਅਤੇ ਪੰਜ ਨਾਮਾਂ ਦਾ ਉਚਾਰਣ ਭਾਵੇਂ PW-16 ਅਨੁਸਾਰ, 19 ਨਵੰਬਰ, 1992 ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ P-33 ਪੱਤਰ ਜੋ 22.10.1992 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲਾ ਸੀ, PW-16 ਅਨੁਸਾਰ ਸੀਮਿਤ ਟੈਂਡਰ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਸੀ। ਇਹ ਚਰਚਾ ਅਕਤੂਬਰ, 1992 ਵਿੱਚ PW-16 ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਸੀਮਿਤ ਟੈਂਡਰ ਲਈ ਜਾਣ ਦਾ ਸੀ, ਇਹ ਕਲਪਨਾ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਮੂਲ ਪਾਪ ਨੂੰ A-1 ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ PW-16 ਅਤੇ A-1 ਵਿਚਕਾਰ ਚਰਚਾ ਸਿਰਫ ਨਵੰਬਰ, 1992 ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਥੇ ਚਾਰ ਨਕਲੀ ਨਾਮਾਂ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਠੇਕੇਦਾਰ ਦਾ ਉਚਾਰਣ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਇਆ ਸੀ।

89. PW-16 ਨੇ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰਸ਼ਨੇਤਰੀ ਦੌਰਾਨ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ A-1 ਨਾਲ ਉਸ ਦਿਨ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਦੋਂ ਟੈਂਡਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਸਪੀਡ ਪੋਸਟ' ਰਾਹੀਂ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ 26.11.1992 ਨੂੰ ਸੀ। ਕਿ ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ PW-2 ਅਤੇ PW-3 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪਰ A-1 26.11.1992 ਨੂੰ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੀ ਸਾਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਹੀ, PW-16 ਨੇ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰਸ਼ਨੇਤਰੀ ਦੌਰਾਨ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ P-27 ਨੋਟ ਨੂੰ ਵੀ 25.11.1992 ਨੂੰ ਸਾਈਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੋ A-1 ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ।

90. PW-16 ਵੱਲੋਂ ਅੱਗੇ ਵਧਾਈ ਗਈ ਕਹਾਣੀ ਕਿ ਬਾਕੀ ਚਾਰ ਫਰਮਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਨਕਲੀ ਫਰਮਾਂ ਸਨ, ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਦੁਆਰਾ ਝੂਠੀ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ A-1 ਦੇ ਖਾਸ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ।

91. PW-16 ਵੱਲੋਂ ਅੱਗੇ ਵਧਾਈ ਗਈ ਕਹਾਣੀ ਕਿ ਬਾਕੀ ਚਾਰ ਫਾਰਮ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਨਕਲੀ ਫਰਮਾਂ ਸਨ, ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਦੁਆਰਾ ਝੂਠੀ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀਆਂ P-39 ਅਤੇ P-40 ਅਨੁਸਾਰ, ਉਹਨਾਂ ਚਾਰ ਫਰਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ 11.01.1993 ਨੂੰ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਜੇ ਉਹ ਫਰਮਾਂ ਨਕਲੀ ਫਰਮਾਂ ਸਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਮਝਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕੀਤੀ ਗਈ।

92.PW-16 ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀਆਂ P-53 ਅਤੇ P-54 ਵਿੱਚ, (ਉਹਨਾਂ ਦੋ ਫਰਮਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਗਏ ਪੱਤਰ) ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੱਤਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਟੈਲੀਫੋਨਿਕ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਜਾਰੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਨ।

93.ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਚਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਫਰਮਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ PW-16 ਨੇ ਨਕਲੀ ਫਰਮਾਂ ਵਜੋਂ ਬ੍ਰਾਂਡ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਨੇ PW-16 ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸਨ।

94. ਇਸ ਸਭ ਨੂੰ ਸਮੇਟਦਿਆਂ, PW-16 ਨੇ ਮੰਨਿਆ:

"ਮੈਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਠੇਕਾ ਐਂਟੋਮਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਜੋ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਬੋਲੀ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਠੇਕਾ A5 ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ A1 ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਕਾਰਨ।"

95. ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਹੋਰ ਕੁਝ ਵੀ ਲੋੜੀਂਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ PW-16 ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਦੋਸ਼ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

96. BHEL ਨੂੰ ਗਲਤ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਜਾਂ ਕਿ A-5 ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਫਰਮ ਨਾਲ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਨੇ ਗਲਤ ਲਾਭ ਕਮਾਇਆ, ਇਸ ਸਵਾਲ ਉੱਤੇ BHEL ਦੇ ਉਪ ਮੈਨੇਜਰ (ਵਿੱਤ) PW-24 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰਸ਼ਨਵਾਚਨ ਵਿੱਚ, PW-24 ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ:

"...ਸੀਬੀਆਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰਤ ਖਾਤਾ ਕਾਪੀਆਂ ਭੇਜਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਸੀ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀਆਂ। Ex. D1 ਮੈਂ ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਸੱਚੀ ਕਾਪੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਠੇਕੇ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੈਂਕ ਗਾਰੰਟੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਮਿਸ ਬੀਐਚਈਐਲ ਤ੍ਰਿਚੀ ਨੇ ਇਸ ਠੇਕੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਗੁਆਇਆ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ A-5 ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਦਾ ਪੈਸਾ ਜੋ ਕਿ ਰੁਪਏ 1,61,86,234/- ਦੀ ਰਕਮ ਨਾਲ ਮਿਸ ਬੀਐਚਈਐਲ ਤ੍ਰਿਚੀ ਕੋਲ ਹੈ ਇਸ ਰਕਮ ਨੂੰ ਮਿਸ ਬੀਐਚਈਐਲ ਨੇ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਅਤੇ ਰੁਪਏ 98,52,286/- ਦੀ ਰਕਮ ਮਿਸ ਬੀਐਚਈਐਲ ਵੱਲੋਂ A-5 ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਕੀਤੇ ਕੰਮ ਲਈ ਦੇਣੀ ਬਾਕੀ ਹੈ..."

97. PW-24 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਪਰੋਕਤ ਸਵੀਕਾਰ ਤੋਂ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵੀ, PW-24 ਨੇ ਆਈ.ਓ. ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰਤ ਖਾਤਾ ਕਾਪੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ BHEL ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਲਟਾ, ਐਂਟੋਮਾ ਨੂੰ 2.60 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇਣੇ ਬਾਕੀ ਸਨ। ਪਰ ਕੁਝ ਅਸਪਸ਼ਟ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਸੀਬੀਆਈ ਵੱਲੋਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਮਾਨ PW-24 ਦੀ ਜਿਰ੍ਹਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ D-1 ਵਜੋਂ ਮਾਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਖਾਤੇ ਦੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਨੂੰ burked ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਤਸਵੀਰ ਪੇਂਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ BHEL ਨੂੰ ਗਲਤ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ।

98. ਉਕਤ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਜੋ PW-24 ਦੇ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰਸ਼ਨਵਾਚਨ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬੈਂਕ ਗਾਰੰਟੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੈਸਿਆਂ ਵੱਲ ਵਰਤਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, BHEL ਕੋਲ ਠੇਕੇਦਾਰ ਦਾ ਪੈਸਾ ਰੁਪਏ 1,61,86,234/- ਬਾਕੀ ਸੀ ਇਲਾਵਾ ਰੁਪਏ 98,52,286/- ਦੀ ਰਕਮ ਜੋ ਕਿ BHEL ਵੱਲੋਂ A-5 ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਕੀਤੇ ਕੰਮ ਲਈ ਦੇਣੀ ਬਾਕੀ ਹੈ।

99.ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਏ-5 ਹੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਸੀਬਤ ਵਿੱਚ ਫਸ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਠੇਕਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ। ਬਜਾਏ ਕਿਸੇ ਲਾਭ ਦੇ, ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਲਾਭ ਦੇ, ਠੇਕੇਦਾਰ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਰਕਮਾਂ ਨੂੰ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ, ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬੈਂਕ ਗਾਰੰਟੀ ਦੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨੂੰ ਵੀ ਝੱਲਣਾ ਪਿਆ।

100. ਦੁਰਭਾਗਿਆਪੂਰਣ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਇਸ ਬਿਆਨ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਜਾਲ ਵਿੱਚ ਫਸ ਗਈ ਕਿ ਇੱਕ ਰਕਮ ਰੁਪਏ 1,52,50,000/- ਨੂੰ ਐਟਨੋਮਾ ਹਾਈਡ੍ਰੋ ਸਿਸਟਮਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਮੋਬਿਲਾਈਜੇਸ਼ਨ ਅਡਵਾਂਸ ਦੀ ਰਕਮ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਫਰਮ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਏ-5 ਤੋਂ ਏ-7 ਤੱਕ ਭਾਗੀਦਾਰ ਸਨ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨਿਸ਼ਕਰਸ਼ ਨਿਕਾਲਿਆ ਕਿ ਭਾਈਵਾਲੀ ਫਰਮ ਐਮ/ਐਸ ਇੰਸੈਕਟੀਸਾਈਡਜ਼ & ਐਲਾਈਡ ਕੈਮੀਕਲਜ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਰਕਮ ਦੇ ਹਦ ਤੱਕ ਗਲਤ ਲਾਭ ਹੋਇਆ, ਇਹ ਭੁੱਲ ਗਏ ਕਿ ਜੇ ਇਹ ਬੀਐਚਈਐਲ ਦਾ ਪੈਸਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿਹੜੀ ਫਰਮ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਉਸੇ ਤਰਕ ਨਾਲ ਜੋ ਵਾਪਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਉਹ ਫਰਮ ਦਾ ਪੈਸਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਦੋ ਵੱਖਰੇ ਮਾਪਦੰਡ ਨਹੀਂ ਹੋ

ਸਕਦੇ, ਇੱਕ ਭਾਈਵਾਲੀ ਫਰਮ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਬੀਐਚਈਐਲ ਵੱਲੋਂ ਅਹਿਸਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਮੋਬਿਲਾਈਜੇਸ਼ਨ ਅਡਵਾਂਸ ਦਾ ਮਕਸਦ ਸਮੱਗਰੀ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬੀਐਚਈਐਲ ਦੇ ਡੀਜੀਐਮ (ਈਐਮਐਸ), ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਿਊ-34 ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ, ਠੇਕਾ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਚਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਪੜਾਅ ਤੱਕ, ਠੇਕੇਦਾਰ ਨੇ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਮੋਬਿਲਾਈਜੇਸ਼ਨ ਅਡਵਾਂਸ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਕੇਵਲ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇ ਬੀਐਚਈਐਲ ਨੇ ਏ-5 ਨੂੰ ਜੋ ਕੁਝ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਉਹ ਏ-6 ਅਤੇ ਏ-7 ਵੱਲੋਂ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਬੈਂਕ ਗਾਰੰਟੀ ਦੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਰਾਹੀਂ ਏ-5 ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਸ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਏ-6 ਅਤੇ ਏ-7 ਨੇ ਪੈਸੇ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਤਰਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਸੀ।

102. ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੀਡਬਲਿਊ-2 (ਇੱਕ ਚਾਰਟਰਡ ਅਕਾਉਂਟੈਂਟ), ਪੀਡਬਲਿਊ-3 (ਚੈਨਈ ਸ਼ਾਖਾ ਦੇ ਇੱਕ ਬੈਂਕ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ) ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਿਊ-6 (ਬੈਂਕ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ) ਦੀ ਮੌਖਿਕ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਵਿੱਚਾਰਿਆ, ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਲਿਖਤੀ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਕਿ ਦੋ ਵੱਡੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਕੇਵਲ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਪੀ-26 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਪਰ ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸੀ ਕਿ ਪੀਡਬਲਿਊ-4, ਐਲ&ਟੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਦੇ ਬਿਆਨ ਰਾਹੀਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੀਐਚਈਐਲ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਟੈਂਡਰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਮਲਤਾ ਇੱਕ ਬਣਾਉਟੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਏ-1 ਨੇ ਉਸ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਦਾ ਜੋਖਮ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਐਲ&ਟੀ ਵਰਗੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹਾਂ, (i) ਕਿ ਪੀਡਬਲਿਊ-16 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ; (ii) ਭਾਵੇਂ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਬਿਆਨ ਕਿ "ਉਸ ਨੇ ਠੇਕਾ ਏ-5 ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਏ-1 ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਕਾਰਨ", ਉਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਭਿਯੋਗ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਢਹਿ ਗਿਆ; ਅਤੇ (iii) ਕਿ ਏ-1 ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ।

103. ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 120B ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਏ ਗਏ ਇਕੋ ਵਿਅਕਤੀ ਦੋਨਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵੱਲੋਂ A-1 ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਕ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ PW-16 ਦੂਜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ A-1 ਨੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਤਰਕ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸਿਰਫ A-1 ਅਤੇ PW-16 ਹੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਨ। ਇਹ ਤਰਕ ਮੂਲ ਦੋਸ਼ ਤੋਂ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਗਿਰਾਵਟ ਸੀ ਕਿ A-1 ਤੋਂ A-7 ਨੇ ਬੀਐਚਈਐਲ ਨੂੰ ਗਲਤ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਅਤੇ A-5 ਤੋਂ A-7 ਨੂੰ ਗਲਤ ਲਾਭ ਦੇਣ ਲਈ ਆਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 120B ਅਧੀਨ A-5 ਤੋਂ A-7 ਖਿਲਾਫ ਅਪਰਾਧ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਅਭਿਯੋਗ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਹੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ A-1 ਦੀ ਧਾਰਾ 120B ਅਧੀਨ ਧਾਰਾਵਾਂ 420, 468, ਧਾਰਾ 471 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਧਾਰਾ 468 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 193 ਆਈਪੀਸੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 13(2) ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਧਾਰਾ 13(1)(ਡੀ) ਦੀ ਪੀਸੀ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

104. ਅਸੀਂ ਹੈਰਾਨ ਹਾਂ ਕਿ A-1 ਨੂੰ ਧਾਰਾ 193 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਧਾਰਾ 193 ਸਿਰਫ ਉਸ ਝੂਠੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਵਰਤਣ ਲਈ ਝੂਠੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰਨਾ। A-1 ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ ਧਾਰਾ 193 ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾਲ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤੱਕ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ A-1 ਨੂੰ ਉਕਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਿਆਦਾਂ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਿਆਂ ਦੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਕਮਾਂ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ, ਉਲਟੇ ਜਾਣ ਯੋਗ ਹਨ।

A-4 ਬਾਰੇ

105. ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, A-4 ਨੂੰ ਧਾਰਾ 109 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ

ਧਾਰਾ 420, 468 ਆਈਪੀਸੀ, ਧਾਰਾ 471 ਨਾਲ 468 ਆਈਪੀਸੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 193 ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

106. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ A-1 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਵਾਲੇ ਆਖਰੀ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ 193 ਆਈਪੀਸੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਝੂਠੇ ਸਬੂਤ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਵਰਤਣ ਲਈ ਝੂਠੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਧਾਰਾ 193 ਅਧੀਨ ਤਿੰਨ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਹਨ। ਧਾਰਾ 193 ਅਧੀਨ ਵਿਆਖਿਆ 2 ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਆਂ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਇੱਕ ਪੜਾਅ ਮੰਨਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਜਾਂਚ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਾ ਵੀ ਹੋਵੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵਿਆਖਿਆ 3 ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਇੱਕ ਪੜਾਅ ਮੰਨਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਜਾਂਚ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਾ ਵੀ ਹੋਵੇ।

107. ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ A-1 ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ A-3 ਜਾਂ A-4 ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਝੂਠੇ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂ ਝੂਠੇ ਸਬੂਤ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 193 ਅਧੀਨ ਤਿੰਨ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਨਾਲ, ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ A-4 ਨੂੰ ਧਾਰਾ 193 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ।

108. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਐਸ.ਆਰ. ਰਾਘੁਨਾਥਨ, A-4 ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ, ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਧਾਰਾ 193 ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਸੰਜ੍ਞਾਨ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗੀ, ਸਿਵਾਏ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਇਹ ਰੁਕਾਵਟ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 195(1)(b)(i) ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕਦੇ ਵੀ ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ A-1 ਜਾਂ A-3 ਜਾਂ A-4 ਨੇ ਧਾਰਾ 193 ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਨਾਲ, ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ A-1, A-3 ਅਤੇ A-4 ਨੂੰ ਧਾਰਾ 193 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮਨ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਇਹੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

109. ਅਭਿਯੋਜਨ ਅਨੁਸਾਰ ਵੀ, ਏ-4 ਦੀ ਇਕੋ ਭੂਮਿਕਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ 23.12.1992 ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਗਈ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਸੀ। ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕਿਸਮ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਹ ਟੈਂਡਰ ਕਮੇਟੀ ਸੀ ਜਾਂ ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ, ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਹੋਹਾ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ। ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਨਾਮ ਬਾਰੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗਰਮੀ ਅਤੇ ਧੂੜ ਕਾਰਨ, ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਤਾਂ ਤਬ ਤਸਵੀਰ ਵਿੱਚ ਆਈ ਜਦੋਂ ਬਹੁਤ ਪਾਣੀ ਪੁਲ ਹੇਠਾਂ ਵੱਹਿ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, (i) ਇੱਕ ਸੀਮਿਤ ਟੈਂਡਰ ਲਈ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ; (ii) ਸੱਤ ਪਛਾਣੇ ਗਏ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਟੈਂਡਰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ; (iii) ਪੰਜ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ; ਅਤੇ (iv) ਹੋਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਲਈ 18.12.1992 ਨੂੰ ਟੈਂਡਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੁਆਰਾ। ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਮਨੋਦਸ਼ਾ, ਜਦੋਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅਕਤੂਬਰ/ਨਵੰਬਰ, 1992 ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਏ-3 ਅਤੇ ਏ-4 ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਤਸਵੀਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਹ 23.12.1992 ਨੂੰ ਹੀ ਤਸਵੀਰ ਵਿੱਚ ਆਏ। 23.12.1992 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਨੋਟ ਦੁਆਰਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਤੱਥ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜ ਨਾਮਜ਼ਦ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਪੰਜ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਪਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੇ ਗਏ ਰਕਮਾਂ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਅਤੇ ਮੋਡ ਸਾਰੇ ਇੱਕ ਟੇਬਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ 23.12.1992 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਨੋਟ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਵੇਰਵੇ ਨੋਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 23.12.1992 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲਾ ਨੋਟ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ:-

"ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਟੈਂਡਰਦਾਤਾਓਂ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੀ ਗਈ ਕੀਮਤ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 3 ਤੱਕ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਟੈਂਡਰਦਾਤਾਓਂ ਨਾਲ ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ।"

110. ਇਸ ਲਈ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਇਹ ਪੜ੍ਹਨਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਹਿੱਸਾ

ਏ-3, ਏ-4 ਅਤੇ ਅਪਰੋਵਰ ਸਨ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਟੈਂਡਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਡੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸੀ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤਫਹਿਮੀ ਹੈ।

111. ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਅਭਿਯੋਗ ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਤਾਕਤ ਉੱਤੇ ਖੜਾ ਜਾਂ ਗਿਰਨਾ ਪਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਗਵਾਹ ਨਾਮਤ PW-16 ਸੀ। ਪਰ ਇਹ ਹੈ ਜੋ PW-16 ਨੇ A-3 ਅਤੇ A-4 ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ।

"A3 ਥਿਆਗਰਾਜਨ ਅਤੇ A4 ਚੰਦਰਸ਼ੇਖਰਨ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਨਾਲ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਨਾ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਕੰਮ ਸੀ ਤਿੰਨ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਬੋਲੀਦਾਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਜੋਂ A3 ਅਤੇ A4 ਨੇ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਠੇਕੇਦਾਰ ਨੂੰ 50% ਮੋਬਿਲਾਈਜੇਸ਼ਨ ਅਡਵਾਂਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਾਰਨ 30% ਤੱਕ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਗੱਲਬਾਤ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਰਕਮ ਲਈ ਬੈਂਕ ਗਾਰੰਟੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਗਾਰੰਟੀ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਗੱਲਬਾਤ ਜਨਵਰੀ, 1993 ਵਿੱਚ ਹੀ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਇਰਾਦਾ ਪੱਤਰ ਜੁਲਾਈ 1994 ਵਿੱਚ ਹੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਭਾਵ ਕੰਮ ਦੇ ਆਰਡਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ 18 ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਦੇਰੀ ਕਾਰਨ ਠੇਕੇਦਾਰ ਨੂੰ ਦਰ ਵਧਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ।"

112. PW-16 ਵੱਲੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ A-3 ਅਤੇ A-4 ਨੂੰ ਸਾਫ ਚਿੱਟ ਦੇਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਉਲਝੇ ਹੋਏ ਤਰਕ ਉੱਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਟੈਂਡਰ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਨ ਅਤੇ ਕਿ "ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ P-36 (ਟੈਂਡਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ) ਵਿੱਚ ਹਰ ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਹਰ ਵਰਣਨ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ BHEL ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆ ਸੀ" ਅਤੇ ਕਿ "ਜੇ A-3 ਅਤੇ A-4 ਬੇਕਸੂਰ ਸਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਠੇਕੇਦਾਰੀ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਵੇਰਵੇ ਮੰਗਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ।" ਅਜਿਹਾ ਤਰਕ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਕ੍ਰਿਤ ਸੀ।

113. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, A-4 ਦਾ ਟੈਂਡਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੋਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਤਸਵੀਰ ਵਿੱਚ ਤਬ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਟੈਂਡਰਦਾਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, A-4 ਦੋਵਾਂ PW-16 ਅਤੇ A-3 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ।

114. ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ A-3 ਅਤੇ A-4 ਨੂੰ PC ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ਾਂ ਲਈ ਅਭਿਯੋਗ ਲਾਉਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ A-4 ਨੂੰ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ੀ ਸਾਥੀ ਨਾ ਪਾਇਆ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 120-B IPC ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ। ਧਾਰਾ 193 IPC ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਦਰਭ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

115. ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਵਿੱਚ ਹਾਂ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਏ-4 ਦੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਜੋ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਹਿਣਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹੈ।

=ਏ-7 ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ

116. ਏ-7 ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਭੂਮਿਕਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਚਾਰ ਵੱਖਰੀਆਂ ਨਕਲੀ ਫਰਮਾਂ ਦੇ ਨਾਮਾਂ ਵਿੱਚ ਮੰਗ ਮਸੌਦੇ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ, ਜੋ ਕਿ ਬੀ.ਐਚ.ਈ.ਐਲ. ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ 20,000/- ਰੁਪਏ ਦੇ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਹ ਅਸਲ ਫਰਮਾਂ ਸਨ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਏ-7 'ਤੇ ਬੀ.ਐਚ.ਈ.ਐਲ. ਨੂੰ ਏ-5 ਅਤੇ ਏ-6 ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਗਲਤ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਸੀ ਜੋ ਕਿ 4.32 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਸੀ। ਏ-7 'ਤੇ ਏ-1 ਅਤੇ ਏ-2 ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਕਰਕੇ ਆਪਰਾਧਿਕ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣ ਦਾ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ।

117. ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਏ-7 ਨੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਬੈਂਕਾਂ ਨਾਲ ਚਾਰ ਨਕਲੀ ਫਰਮਾਂ ਦੇ ਨਾਮਾਂ ਵਿੱਚ ਮੰਗ ਮਸੌਦੇ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਭਰੀਆਂ, ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਪੀਡਬਲਿਊ-22, ਇੰਡੀਅਨ ਬੈਂਕ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮੈਨੇਜਰ,

ਪੀਡਬਲਿਊ-32, ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਬ੍ਰਾਂਚ ਮੈਨੇਜਰ, ਪੀਡਬਲਿਊ-40, ਬੈਂਕ ਆਫ ਮਦੁਰਾ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮੈਨੇਜਰ, ਪੀਡਬਲਿਊ-41, ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਮੈਸੂਰ ਦੇ ਚੀਫ ਮੈਨੇਜਰ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਿਊ-70, ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਮਾਹਰ ਨੂੰ ਗਵਾਹੀ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ। ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਪੀ-66, ਪੀ-36, ਪੀ-90 ਅਤੇ ਪੀ-92 ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਜ਼ਦ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਨਕਲੀ ਫਰਮਾਂ ਦੇ ਨਾਮਾਂ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਮੰਗ ਮਸੌਦੇ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਸਨ।

118. ਪੀਡਬਲਿਊ-22 ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਪੀ-66 ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਮੁੱਖ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਰਜ਼ੀ ਫਾਰਮ ਨੂੰ ਏ-7 ਨੇ ਸਾਈਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਿਊ-32 ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਪੀ-76 ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਮੁੱਖ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੰਗ ਮਸੌਦੇ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਉਹ ਉਸ ਬ੍ਰਾਂਚ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਛੇ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਬ੍ਰਾਂਚ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮੰਗ ਮਸੌਦੇ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਬਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਮੁੱਖ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਏ-6, ਜੋ ਕਿ ਏ-5 ਅਤੇ ਏ-7 ਦਾ ਪਿਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਪ੍ਰਿਮਿਸਿਸ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਾਂਚ ਸਥਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਪੀ-76 ਵਿੱਚ ਏ-7 ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕ੍ਰਾਸ-ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਮੰਨਿਆ:

"ਅਰਜ਼ੀਕਰਤਾ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਬ੍ਰਾਂਚ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਸਨ। ਮੈਂ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਦਸਤਖਤ ਨਾਲ ਨਮੂਨਾ ਦਸਤਖਤ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਜਦੋਂ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਜਾਂਚਿਆ, ਮੈਂ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀਕਰਤਾ ਦੇ ਨਮੂਨਾ ਦਸਤਖਤ ਲਈ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਿਆ।"

119. ਪੀਡਬਲਿਊ-40 ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਪੀ-90 ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਮੁੱਖ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਏ-7 ਨੇ ਮੰਗ ਮਸੌਦੇ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਫਾਰਮ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਸਿਰਫ ਮੰਗ ਮਸੌਦੇ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਫਾਰਮ ਅਤੇ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪਛਾਣਿਆ ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮੰਗ ਮਸੌਦਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਪੀਡਬਲਿਊ-40, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੀਡਬਲਿਊ-22 ਨੇ ਏ-7 ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਿਸ ਨੇ ਕੁਝ ਨਕਲੀ ਫਰਮਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮੰਗ ਮਸੌਦੇ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ।

120. ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ P-92 ਨੂੰ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, PW-41 ਨੇ ਕੇਵਲ ਇਹ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਕਿਸ ਨੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ A-7 ਨੂੰ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀ ਫਾਰਮ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂ ਜਿਸ ਨੇ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ।

121. ਅਸਲ ਵਿੱਚ, PW-40 ਨੇ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, PW-41 ਨੇ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 161 ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

122. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਭਿਯੋਗ ਵੱਲੋਂ ਜਾਂਚੇ ਗਏ ਚਾਰ ਬੈਂਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤਿੰਨ ਨੇ ਇਹ ਪਛਾਣਿਆ ਨਹੀਂ ਕਿ A-7 ਨੇ ਚਾਰ ਨਕਲੀ ਫਰਮਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਮੰਗ ਪੱਤਰਾਂ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀਆਂ P-66, P-90 ਅਤੇ P-92 ਵਿੱਚ ਹੱਥ ਦੀ ਲਿਖਾਈ ਨੂੰ ਵੀ A-7 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਛਾਣਿਆ ਨਹੀਂ। ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਵਾਲਾ ਇਕੋ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ PW-32 ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ P-76 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ।

123. ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਫਿਸਲਣ ਸੁਭਾਵ ਕਾਰਨ ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀਆਂ P-66, P-76, P-90 ਅਤੇ P-92 ਨੂੰ ਹੱਥ ਦੀ ਲਿਖਾਈ ਦੇ ਮਾਹਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਲਈ ਭੇਜਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਹੱਥ ਦੀ ਲਿਖਾਈ ਦਾ ਮਾਹਰ PW-30 ਵਜੋਂ ਜਾਂਚਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜੋ 16.09.1998 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ P-68 ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

124. A-5 ਦੇ ਨਮੂਨਾ ਲਿਖਾਈਆਂ ਅਤੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਨੂੰ PW-30 ਵੱਲੋਂ S1 ਤੋਂ S31 ਵਜੋਂ ਪਛਾਣਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ P-70 ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। A-7 ਦੀਆਂ ਨਮੂਨਾ ਲਿਖਾਈਆਂ/ ਦਸਤਖਤਾਂ ਨੂੰ S63 ਤੋਂ S73A ਵਜੋਂ ਪਛਾਣਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ P-75 ਸੀਰੀਜ਼ ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

125. ਮੁੱਖ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ, ਹੱਥ ਦੀ ਲਿਖਾਈ ਦਾ ਮਾਹਰ PW-30 ਨੇ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ P-70 ਵਿੱਚ S1 ਤੋਂ S31 ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਨਮੂਨਾ ਲਿਖਾਈਆਂ/ ਦਸਤਖਤਾਂ ਦਾ ਲੇਖਕ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਕੁਝ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪੁਨਰ-ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀਆਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਯੋਗ ਲਿਖਾਈਆਂ ਲਿਖੀਆਂ। ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ P-70 ਵਿੱਚ ਪਛਾਣੀ ਗਈ ਨਮੂਨਾ ਲਿਖਾਈਆਂ ਅਤੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਦਾ ਲੇਖਕ A-5 ਸੀ ਨਾ ਕਿ A-7।

126. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੀਡਬਲਿਊ-30 ਨੇ ਐਸ40 ਅਤੇ ਐਸ41 ਵਿੱਚ ਨਮੂਨਾ ਲਿਖਾਈਆਂ ਦੇ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਪੀ-73 ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਮੇਵਾਰ ਸੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਪੀ-26 ਲਈ ਲਿਖਣ ਲਈ। ਇਹ ਕੇ. ਭਾਸਕਰ ਰਾਓ (ਪੀਡਬਲਿਊ-16) ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਹਵਾਲਾ ਸੀ ਉਸ ਨਕਦੀ ਦਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਫਰਮਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਦੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੀਡਬਲਿਊ-30 ਨੇ ਮੁੱਖ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ, ਐਸ42 ਤੋਂ ਐਸ62 ਅਤੇ ਐਸ93 ਤੋਂ ਐਸ96 ਤੱਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਪੀ-74 ਵਿੱਚ ਨਮੂਨਾ ਲਿਖਾਈਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਲਿਖਾਈ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣਿਆ ਜਿਸਦੀ ਲਿਖਾਈ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਪੀ-26 ਵਿੱਚ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਐਸ42 ਤੋਂ ਐਸ62 ਅਤੇ ਐਸ93 ਤੋਂ ਐਸ96 ਤੱਕ ਏ-6 ਦੀ ਸੀ।

127. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਮੂਨਾ ਲਿਖਾਈਆਂ ਅਤੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਨੂੰ ਏ-5, ਪੀਡਬਲਿਊ-16 ਅਤੇ ਏ-6 ਨਾਲ ਕੁਝ ਸਵਾਲਿਆ ਲਿਖਾਈਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਮਾਹਰ ਨੇ ਇਹ ਸਾਫ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਾਕੀ ਸਵਾਲਿਆ ਆਈਟਮਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਲਈ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਮਾਹਰ ਜੋ ਕਿ ਪੀਡਬਲਿਊ-30 ਵਜੋਂ ਜਾਂਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਏ-7 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਭਿਯੋਜਨ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਉਸਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਪੀ-68 ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਸੀ, ਨੇ ਏ-7 ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ, ਜਿਸਦੀ ਲਿਖਾਈ ਅਤੇ ਦਸਤਖਤ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਪੀ-66, ਪੀ-76, ਪੀ-90 ਅਤੇ ਪੀ-92 ਵਿੱਚ ਲਿਖੇ ਅਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

128. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਭਿਯੋਜਨ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਸਾਬਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਸਫਲਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਪੀ-66, ਪੀ-76, ਪੀ-90 ਅਤੇ ਪੀ-92 ਏ-7 ਦੀਆਂ ਲਿਖਾਈਆਂ/ ਦਸਤਖਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਇਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸੀ ਜਦੋਂ ਅਭਿਯੋਜਨ ਨੇ ਬੈਂਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਿਊ-32, ਪੀਡਬਲਿਊ-32, ਪੀਡਬਲਿਊ-40 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਿਊ-41 ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਮਾਹਰ ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਿਊ-30 ਵਜੋਂ ਜਾਂਚਿਆ।

129. ਦੁਰਭਾਗਿਆਪੂਰਣ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 9 ਵਿੱਚ (ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਰਣਾਂ ਦਾ ਇਕੋ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਸੀ) ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਜੀਬ ਤਰਕ ਅਪਣਾਇਆ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਉਹ ਇੰਸੈਕਟੀਸਾਈਡਸ ਅਤੇ ਐਲਾਈਡ ਕੈਮੀਕਲਜ਼ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਮੋੜੇ ਗਏ ਪੈਸੇ ਦਾ ਲਾਭਪਾਤ੍ਰੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਬੀਐਚਈਐਲ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਲਈ ਡਿਮਾਂਡ ਡਰਾਫਟ ਖਰੀਦੇ ਗਏ ਸਨ। ਅਜਿਹਾ ਤਰਕ ਸਰਾਸਰ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕਿ ਏ-7 'ਤੇ ਜਾਲਸਾਜ਼ੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 468 ਅਧੀਨ ਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਡਿਮਾਂਡ ਡਰਾਫਟਾਂ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਲਈ, ਅਭਿਯੋਜਨ ਲਈ ਜਾਲਸਾਜ਼ੀ ਸਾਬਿਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਦਿਖਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਜਾਲਸਾਜ਼ੀ ਦਾ ਮਕਸਦ ਧੋਖਾਧੜੀ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

130. ਸੌਭਾਗਿਆਪੂਰਣ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਤਰਕ ਵਿੱਚ ਖਾਮੀ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਏ-7 ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਬੇਚੈਨੀ ਵਿੱਚ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਸਤਾ ਅਪਣਾਇਆ, ਅਰਥਾਤ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 73 ਅਧੀਨ ਸਵੀਕਾਰਿਤ ਦਸਤਖਤਾਂ/ਲਿਖਾਈਆਂ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਉਠਾਉਣਾ।

131. ਧਾਰਾ 73 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਪਹਿਲਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਕੁਝ ਹਸਤਾਖਰ ਜਾਂ ਲਿਖਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਜਾਂ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੀ ਜਾਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਧਾਰਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਅੰਕੜੇ ਲਿਖਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕੇ ਤਾਂ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਜਾਂ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰ ਸਕੇ।

132. ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਵੀ ਹਸਤਾਖਰ ਜਾਂ ਲਿਖਤ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਸਵੀਕਾਰ ਜਾਂ ਸਾਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵੀ ਏ-7 ਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਅੰਕੜੇ ਲਿਖਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਧਾਰਾ 73 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਆਵਿਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰਕ ਦੁਆਰਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

133. ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ-75 ਨੂੰ ਉਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਏ-7 ਦੇ ਸਵੀਕਾਰਿਤ ਹਸਤਲਿਪੀਆਂ ਅਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਗਏ ਹਸਤਲਿਪੀਆਂ/ਹਸਤਾਖਰਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀਆਂ ਪੀ-66, ਪੀ-76, ਪੀ-90 ਅਤੇ ਪੀ-92 ਨਾਲ ਕੀਤੀ।

134. ਪਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ-75 ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੁਝ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਏ-7 ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਹਸਤਲਿਪੀ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ-75 ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਿਊ-30, ਹਸਤਲਿਪੀ ਮਾਹਰ, ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਆਈ.ਓ. ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇ ਆਈ.ਓ. ਨੇ ਏ-7 ਦੀਆਂ ਨਮੂਨਾ ਲਿਖਤਾਂ ਅਤੇ ਹਸਤਾਖਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ-75 ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਅਤੇ ਮਾਰਕ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਸੰਭਵ ਸੀ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਨਮੂਨਾ ਹਸਤਾਖਰ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਪਰ ਆਈ.ਓ. ਨੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ-75 ਨੂੰ ਪਛਾਣਿਆ ਨਹੀਂ। ਪੀਡਬਲਿਊ-30 ਨੂੰ ਜੋ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ-75 ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਏ-7 ਦੀਆਂ ਨਮੂਨਾ ਲਿਖਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਿਊ-30 ਦਾ ਬਿਆਨ ਕਿ ਏ-7 ਦੀਆਂ ਨਮੂਨਾ ਲਿਖਤਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ-75 ਵਿੱਚ ਹਨ, ਸਿਰਫ ਸੁਣੀ-ਸੁਣਾਈ ਗਵਾਹੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਹ ਨਮੂਨਾ ਹਸਤਾਖਰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ-75 ਕਦੇ ਵੀ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ।

135. ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 313 ਅਧੀਨ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਏ-7 ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀਆਂ ਪੀ-66, ਪੀ-76, ਪੀ-90, ਪੀ-92 ਅਤੇ ਪੀ-75 ਉਸ ਦੀਆਂ ਹਸਤਲਿਪੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਨ ਅਤੇ ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਹਸਤਾਖਰ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ-75 ਵਿੱਚ ਦਸਤਖਤ

136.ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਸੀ ਉਹ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਵੀਕਾਰ ਜਾਂ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਹਸਤਾਖਰਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਧਾਰਾ 73 ਦੀ ਸਹਾਰਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੀ ਸੀ।

137 ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖੋਜ ਜਿਵੇਂ ਕਿ A-7 ਨੇ ਨਕਲੀ ਫਰਮਾਂ ਦੇ ਨਾਮਾਂ 'ਤੇ ਮੰਗ ਮਸੌਦਿਆਂ ਦੇ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਬਣਾ ਕੇ ਜਾਲਸਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕੀਤੀ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਹਿਣਯੋਗ ਹੈ।

138. A-7 ਖਿਲਾਫ ਇਕੋ ਜੋੜਦੀ ਕੜੀ ਜੋ ਦਸੀ ਗਈ ਸੀ ਉਹ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਫਰਮ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਦਾ ਉਹ ਭਾਗੀਦਾਰ ਸੀ, ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ 1,52,50,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਹਸਤਾਂਤਰਣ ਸੀ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਦੋਸ਼ ਕਿ A-7 ਨੇ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ, ਵੀ ਅਸਫਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਤਦ ਜਦੋਂ A-5, ਜਿਸ ਦੀ ਮਾਲਕਾਨਾ ਚਿੰਤਾ ਨੇ ਠੇਕਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਠੇਕਾ ਗੁਆ ਬੈਠਾ ਸੀ ਪਰ ਬੈਂਕ ਗਾਰੰਟੀ ਨੂੰ ਵੀ BHEL ਦੁਆਰਾ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, BHEL ਨਾਲ ਅਜੇ ਵੀ 2.60 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਛੱਡ ਗਈ। ਇਸ ਲਈ, A-7 ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ।

ਨਿਸਕਰਸ਼

139. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ, ਸਾਰੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੀਬੀਆਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਖਾਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖ ਵੱਖ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਅਪੀਲਕਾਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਉਸੇ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਾਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਜਮਾਨਤ ਬੰਧ ਦਿੱਤੇ ਹੋਣ, ਤਾਂ ਉਹ ਮੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate